МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрийн Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 102 (4270). ЕРА, 25 август, 1966 шу. Мах 2 кеп.

ОКТЯБРА НАКЪА ДОЛХАШ

Толамаш совдоахаш

Ножай-Юрта районан А. Шерипова цIерахча колхоза къахьегамхошта юкъе шерра йоаржаьй социалистически яхь. Октябра 49 шу дуьзача денна накъа болх уж балха лакхара толамаш доахаш.

Деррига ка бола ялаташ ханнахьа чуийца дьаьхар колхозе. Шаккха а укх тайпара Iалама хьалаш долча ца хиннача тайпара лакхара ялата хьувкъам кхебир колхозхоша. ХIара гектара тIара 16 центнер ялат доалар. Паччахьалкхенна дIаденна дерригa ялат 500 центнер дар. Колхозхой гидуаргаши ялата лаьрхIа хьажкIаши чуэца кийчлуш ба хIанз. Эшаш мел йола транспорт тоаьйй. Дика кхеяьй Баймурадов Увойса звенос ше кхею хьажкIаш а гидуаргаш а. Бригада болхлоша дош деннадар хIара гектара тIара 13 центнер гидуаргаши 25 центнер хьажкIаши 170 центнер силоси яккха. ХIаьта хIанз шоаш кхеяьча гидуаргашка а хьажкIашка а хьежача царна хов план тIехкхоачашъе йиш йолга. ХIара гектара тIара 15 центнер гидуаргаши 30 центнер хьажкIаши чуэца социалистически дехкараш тIаийцад коллективо.

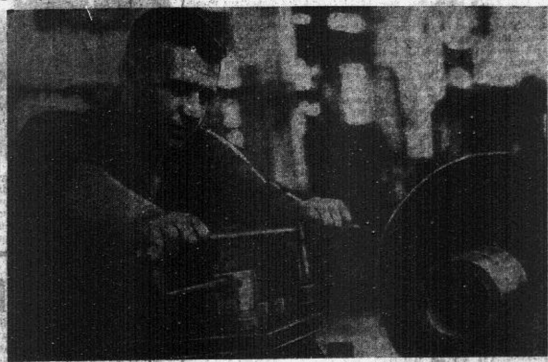
16 центнерал кIезигагIа гектара тIара гидуаргаш чу ца эца дош деннад Э. Алиева звенос а. Бериrа колхозхой хIанз силоса хьажкIаш хьоккхаш ба. ХIанале колхозе 700 тонн силос лаьттах еллай.

Колхоза хьайбаш леладераша а даьхад хьоккхаме балха толамаш. 1 августа колхозо паччахьалкхенга шура йоххкара шера план кхоачашъяьй. Шу чакхдоаллаше а планал совгIа 300 центнер паччахьалкхенга шура йоха дехкар тIаийцад доахан леладераша. Белгалдаха деза Нохч-ГIалгIай Лакхехьарча Совета депутат йолча Магиева Азмай балха толамаш. Укх байнача 7 бетта цо хIара беттача Iаттагара 1050 килограмм шура яьккхай, хIаьта шера план 1100 килограмм мара яцар. Дика къахьийтад юккъера лаьрхIача, хIара Iаттагара 950—1000 килограмм шура яьккхача доаркаша Х. Гогиевас, С. Хамидовас, А. Абдулкеримовас кхыбараша. Ала деза да хьайбаш леладераша Д. Висхаджиева, А. Гебертова, Г. Дуриева лелаеча доаханна дийнахьи буси 600—700 грамм дозал тIакхеталга. Колхозе болх беш ва 50 коммунист.

ТIадоагIача шера 1000 гектара тIа дIалуврга гурахьа дуьш дола кIа. ХIанале 300 гектар лаьтташ цу гIулакха кийчдьд. Уж лаьтташ кхы а шердергдолаш да.

Гурахьа дуьш дола ялаташ дIаде лаьтташ кийчдеш ба хIанз колхозхой. Аьха даьннад 800 гектар лаьтташ. КПСС XXIII съезда решенеш кхоачашъе, колхоза экономика айе шоай ниэ ца кхобеш къахьегаш ба колхозхой.

В. МАГОМГАЗИЕВ.

Пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхье яьннай Грозненски ремонтно-механически завода цехий, участкай коллективаш. Укх шера хьалха латташ хьайоагIаш я нов. Калугин керте латта мехкдаьтта оборудованена ремонт еча участка коллектив. БархI бетта план 28-ча июле кхоачашъяьй цо.

Къахьегама овсарле план 15,7 процент тIехкхоачашъяьй участка болхлоша, хIаьта арахецача продукцега дIабола мах 4,8 процент лохбаьб. Из бахьан долаш паччахьалкхенна кхолаь ахча 21,6 эзар сом да.

Уж къахьегама темпаш кхы дIа а лакхъеш къахьег коллективо укх бетта. Еррига продукци арахецара ийс бетта план 12-ча августе кхоачашъяьй цо.

Ший болх нийса вIаштIехьа а баьккха, иштта лакха къахьегама толамаш доахача участкана карара кара тела ЦIе байракх елар. ХIанз а тIехьа цунга я из. ДIахо йодача хана из карара ца ялийта дош деннад участка болхлоша.

ХIара сменах нормаш 125 — 140 процент кхоачашъеш къахьег слесара Смольников Николай, токара Каминский Сергея, сварщика Миненко Владимира, кхы дуккхачар.

Сурта тIа: токарь Каминский Сергей.

И. Плиева сурт.

ПРОДУКЦЕ ДИКАЛ— КЕРТТЕРЧАРЕХ ЦАI

Арахецача продукце дикал дунен тIарча дикагIйолча стандартий боарамга кхоачае, аьнна, московски ленинградски предприятеша дIадоладаь дика гIулакх шерра даьржад Нохч-ГIалгIайчен предприятешта юкъе. Цу болама тIехьара социалистически яхь денгара денга шерагIа яржаш я. «ТIехдика мара арахецаргъяц продукци» — иштта я яхье баьннарий девиз. Из болх хьоккхаме вIаштIехьбаьккха дукха предприятеш я республике.

КПСС ЦК сентябрьски Пленума (1965 шу) решенеш кхоачаш а еш, укх тIеххьарча хана къаьстта чIоагIа къовсам лоаттабу «Грознефтехимзаводы» объединене предприятеша продукце дикал дунен дикагIа йолча стандарташка кхачийтара, цун ассортимент шеръяра. Ер шу дIадолалуча хана Грозненски нефтемаслозаводе чакхъяьккхар лакха дикал йола конденсаторни вазелин арахецара процесс. Грозненски кехкдаьтта чакхдоаккхача заводе нигрол арахеца доладаларца шеръеннай арахецача продукце ассортимент. ДIадахача шера хьалхарча ворхI бетта арахецаш хинначул 32 процент дукхагIа арахец объединене заводашка укх шера лакхаоктанови бензин. Вай республикерча промышленни предприятеша арахеца бензин, машиндаьтта, парафин, ацетон, кхыйола продукташ хIанзлехьа дунен дикагIча стандартий боарамга дIакхаьчай.

Пятилетка хьалхарча шера арахецача продукце дикал лакхъяра дукха мероприятеш производства юкъехкхихьай объединене предприятешкарча новатораша, рационализатораша, специалисташа. Цу мероприятеша вIаштIехьлалийтар ГОСТ-а нормах лаьрхIачул лакхагIа дикал йола цхьайола продукташ арахеца. ТIехдика продукци арахеца сменаш дукха я цу заводашка.

Иштта лакха толамаш даха вIаштIехьлаьннад предприятей коллективаша еррига шоай торонаш ьарпагIа а яьха, продукце дикал лакхъяра къахьегарах. Объединене предприятешка вIашагIа а ехка цахадлаш болх беш я продукце дикал лакхагIа хилийтара йола комиссеш. Царна керте латт заводий керттера инженераш. Цу комиссеша гучадоах нийслуш дола кхоачамбоацараш, уж болхлошта, новаторашта, рационализаторашта дIадовзийт. Продукце дикал лакхагIа хургйола керда наькъаш лахара оапагIбоах уж.

Дукха белхаш лаьд арахецача продукце дикал лакхъяра Грозненски ремонтно-механически завода, «Красный молот», «Электроприбор» яхача заводий коллективаша, кхычар. Цхьайолча заводашка хIара кIирачна продукце дикала ди хул, цига ювц дикагIбарий опыт, гучадоах кхочамбоацараш, продукце дикал лакхлургйола керда наькъаш лех. Дуккхача заводашка болх беш я хьалха латтача метода школаш. Дукха ба цу заводашка саратовски предприятей инициативах технически отдела тIахьожам боацаш болх бу нах.

Цхьабакъда, вай республикерча цхьайолча предприятешка чIоагIа ледара лел арахецача продукце дикал лакхъяра болх. Ийлархой хьашташ дизза кхоачашлац Грозненски швейно-производственни объединене хIамаш тегача цехаша, кога гIирса фабрикаша, консервни заводаша, мебель ечa предприятеша, кхачан промышленноста, кхычар. Цу предприятешка арахецача цхьайолча продукце дикал лоха хилар бахьан долаш укх шера товарий дикалга хьежача паччахьалкхен комиссе дIа ца йохийташ соцаьй бIаьщ продукташ. Масала, укх шера консервни завода арахийца гIамагIай сок во хилар бахьан долаш дIа ца йохьийташ соцайр. Хьежача комиссе брак йир Наьсарен-Бокаадера хIамаш тегача фабрикера 890 единица, хIаьта № 1 йолча Грозненски хIамаш тегача фабрике 3 бIаь кIаьнкий костюмех брак яьраш 48 я. Къаьстта во лел продукце дикал лакхъяра гIулакх Грозненски кога гIирс беча фабрике. Цига паччахьалкхен комисси хьежача 11400 парах 3 бIаь пара сорт лохдаьд, хIаьта 2700 пара доккхий производственни сакхаташ хилар бахьан долаш на йохкийташ соцабаьб. Иштта лоха дикал йолаш я Грозненски кондитерски фабрика, «Металлист» яхача завода, Нохч-ГIалгIай мебельно-хьу чакхйохача «Терек» яхача фирма арахеца продукци.

Цу предприятешка из болх иштта ледара ледара керттера бахьан да предприятей кулгалхоша, партийни, профсоюзни организацеша цу кхоачамбоацарашца лира къовсам ца лоаттабар, дикагIбарий опыт шерра йоаржа па яр, хьадда цу гIулакха лаьрххIа болх беш комиссеш ца хилар. ДIахо ла мегаргдолаш дац арахецача продукце дикал лоха хилар бахьан долаш производствана зе ду гIулакх. Производства экономика дегIайоалаяра цахаддаш лакхъе еза арахецача продукце дикал. Цунна тIаерзаяь хила еза цар уйла.

Продукце дикал лакхъергйола мероприятеш балха юкъехкахьа еза массайолча предприяте. Продукци дика хилийтарал совгIа, цунга дIадодар цахаддаш кIеагле деза.

Продукце дикал лакхъяр лоархIаме, бехктоккаме, чоалхане дехкар да. Из толамца кхоачашдергда технически прогресс бахьан, производство эргаяккхара, производства культурей къахьегама дисциплиней лакха хилийтара, технологи нийса леларя тIехьа лоаттабу къовсам хIара болхлочун, экономиста, мастера, инженера кхоачашданза даргдоаца дехкар а хинна дIаотте. Продукце дикал лакхагIа хилийтара шерагIа йоаржае еза цу даькъера социалистически яхь. Къахьегамхой хьашташ дизза кхоачашдара тIаерзаяь хила еза цар еррига уйла.

Продукце дикал лакхъяра лоаттабеча къовсаме дикка опыт йоальй республике.

ХIанз хIара предприяте коллектива керттера дехкар да из опыт а хIаьта иштта мехка тайптайпарча предприятешта цу хьакъехьа карагIдувз да кердадараш а шерра юкъе кхахьар.

Продукце дикал лакхагIа хилийтара шерагIа яхь йоаржаяр партийни, профсоюзни, комсомольски организацейи предприятей кулгалхойи керттера дехкар да. Цу гIулакха эшаш дола хьалаш хилийтара, чурча кхоачамех бизза пайда эцийтара болхлой оарцагIа баха беза. Продукце дикал миштай хьожаш цахаддаш тIахьожам лоаттабе беза, керда наькъаш а лехаш. Хьалха латтарий дикагIйола опыт шерра балха юкъе кхахьа еза.

ГУРАХЬА ЯЛАТАШ ДIАДЕРА—ДУКХАГIА ТЕРКО

1967 шера кхебергбола ялатий хьувкъам макулла лакхагIа хилийтара къовсам лоаттабу Советски районa колхозий механизаторашa. Механизатораша керттера гIулакх лоархI гурахьа дуьш дола ялаташ дIале лаьтташ кийчдара балхаш. Гурахьа дуьш долча ялатех мукъадаьнна лаьтташ аьха даьннад хIанзале ГIихичу яхача.

«Керда вахар» яхача колхозе ханнахьа ча хьагулде болхлой уттабанзар. Уждамо дола кхоачамбоацараш бахьан долаш районa деррига боахамчш ханнахьа оахамаш дара тIехьдисар.

Ялаташ дIале дукха ха йиса яц хIанз. Цудухьа деррига юрта боахама культураш чуийца яьна лаьтташ оахама кийчде оарцагI бовла беза боахамий кулгалхой. ХIаьта мукъадаьнна лаьтташ аха аралла еза еррига тракторaш. Шин сменах болх байта беза царга. ВIаштIехьдаккха деза халданза механизатораша шоай болх бергбола гIулакх. Йоакхо нийза яргйоацаш да дIале деза ялат доагIача боарамах кийчдара гIулакха. Ховш да дIадуьш долча ялатий фуга хьежжа мара хьувкъам хургбоацилга. ХIара оахама тIа дIале деза ший тайпа гурахьа дуьш дола ялаташ харжа тоъал ха юс колхозхошта, гурахьа ялаташ дIаде ха тIакхачалехьа. Цу гIулакхо йиш хулийтаргья оасара баьцаш кIезигагIа тIаювлийта, зулам ду са доалла хIамаш ца хилийта. Ала дезаш да хIанз а цу тайпара балхаш районa боахамашка дииза долга. Ши хаьннахьа уж мел дола ялатий хьувкъам лакхбергбола балхаш па дарах хула зе гуш да «Орджоникидзе», «Керда вахар» яхача колхозий хьалага хьежача. Цу боахамашка цу тайпара балхаш даьдацар. Цудухьа гурахьа дуьш дола ялаташ чуэцаш хIара гектара тIара 12,9 центнер ялат мара даланзар.

Колхозий кулгалхоша теркалде деза данза даргдоацача балхаш тIара техника аха йиш йоацилга. Районa боахамий кулгалхой декхарийла ба хIара механизатора болх ха йоаергйоацаш вIаштIехьбаккха.

З. АБДУЛАЗИМОВ,
Советски района «Сельхозтехника» районни отдела управляющи.

ХИМИКАША ДIАХЕЦАЦ БАЙРАКХ

СССР-а Министрий Советен мехкдаьттан химически промышленноста къахьегамхой профсоюза ЦК-еи шоллагIча квартале лаьха производственни хьокхамаш даха рах Грозненски химически комбината хьожаьй СССР-а Министрий Советен ВЦСПС-еи карара кара тела ЦIе байракхи хьалхара ахчан премии.

Митинге гулбеннача химикашта ЦIе байракх дIаелар «Грознефтехимзаводы» объединене начальника нов. Пальчинова.

Б. КОСТОЕВ,
Грозненски химкомбината инженер.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГ

МалгIабика района «Ингушский» совхоза хьайбаш леладераша укх шера ворхI бетта паччахьалкхенна 831,5 тонн шура дIаеннай, хIаьта планах йоагIар 689,5 тонн мара яцар. Совхоза парткомен дирекцен карара кара тела ЦIе байракх яьккхай кхоагIча отделенерча МТФ коллективо. ТIехьа тIайоагIача хана а из кхыча коллективашка дIа ца кхачийта дага ба уж. Ди-тIехь шура яккхара темпаш лакхъю цу коллективо. ВорхI бетта план 216 тонн мара йоацача мотте, цу коллективо 287 тонн дIаеннай паччахьалкхенна. ДукхагIа шура яккхара лоаттабеча къовсама хьалхе лелаю вай республике цIи хеза йолча Е. Кандрачука. ХIара Iаттагара 1600 килограмм шура яьккхай по ворхI бетта. ХIаьта план 1500 килограмм мара яцар. Дукха хIама ца эшаш паччахьалкхенга шура йоххкара шера план кхоачашъяь баьннаб доаркаш З. Медова, С. Булгучева.

Лакхара балха толамаш доахаш къахьег шоллагIча отделене хьайбаш леладераша а. Байнача ворхI бетта отделене 242 тонн шура еккай паччахьалкхенга, планах йоагIар 209 тонн мара йоацаше а.

Г. АБУЕВ.

КХАЧАН ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ СОВЕЩАНИ

23 августе Москве хьайийлар кхачан промышленноста болхлой Ерригсоюзни совещани. Халкъа боахама цу даькъе болх беш ши миллион саг ва.

Промышленноста доал делга эргадаьккха тоалаьчул тIехьагIа эгтара хьалха гIулакхаца вIашагIкхийттаб пищевикаш. Цунна юкъе дакъа лоацаш ва КПСС ЦК Политбюро член, СССР-а Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель К. Т. Мазуров, СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума член А. И. Микоян.

Совещане ден повестка тIа — КПСС XXIII-ча съезда решенеши кхачан промышленноста болхлой декхараши. Доклад еш къамаьл дир СССР кхачан промышленноста министра В. П. Зотова.

Кхачан продуктай массе а тайпаш 1,6-за дукхагIа даьхар дIадахача ворхI шера, аьнна хоам бир министра. Халкъа боахама из дакъа дегIадоаладарга дIалахийтад ши миллиард сом. Болх бе йолаялийтай ялх бIаь гаргга йоккха предприяти. Кхачан промышленноста керттера фондаш ворхI шера хIама ца эшаш шозза дукхагIа хиннай.

Полаеннача пятилетках вай истола индустри дIахо а дегIайоагIаргья. 1,4-зза гаргга дукхагIа арахецаргья цо продукци. Къаьстта белгалдоалаш дукхагIа хьадерга шекар, ганарий даьтта, маргарин, кондитерски изделеш, сомийн баьца лаарийн консерваш, комсий чхьагIар, шампански, йий.

Къаьстта дика хьахулаш латт кондитерски промышленность дегIаахара дола хьалаш. Цо арахеца товараш 26 процент дукхагIа хургда.

Ассортимент шеръяри арахецаш дола товараш дикагIа хилийтари, аьлар министра, керттера декхар да кхачан промышленноста болхлой.

Паччахьалкхен ассигнованешеи финансироване кхыча торонашеи йиш хулийтаргья йоккха 1090 промышленни предприяти болх бе йолаялийта. Консервний заводий мошность, къаьстта аьлча, цхьан шера 3,7 миллиард банк лакхлургья. Керда 19 кондитерски фабрика хьалъергья, 27 кондитерски фабрика эргаьккха тоаергья. Керда шоколадни фабрикаш кхоачаргья Куйбышевга, Донецкага, Пермага, Красноярскага, Новосибирскага, дрожжеви заводаш — Бакуга, Тбилисега, Ташкентага, Алма-Атага, Хабаровскага, Кемеровга, Горькега, мехка кхыча городашка. Даьтта экстракционни промышленноста мощносташ дийнахьбус ганараш чакхдахара 10,5 эзар тонн лакхлургья.

Капитальни вложеней дикка доккха дакъа дIадехийтаргда складаш, элевaтораш, бедален кийчача продукцей хранилищаш хьалъярга.

Заводашкеи фабрикашкеи производственни процессашта комплексни механизации автоматизации яра хьакъехьа де дезаш дукха хIама да.

Капитальни гIишлош хьалъяреи промышленность технически Iалашъяреи хьакъехьа дувцаш, докладчика цIенхаштта йола претензеш йир проектни организацешта.

Боккха теркам тIабохийтар докладчика производства эффективность лакхъяра проблемашта. Цо аьлар, промышленноста вуриятта предприяти планированеи материальни стимулированеи кердача хьалашка болх беш я. Каталашха кердача тайпара болх бе йолалургья тхьамкан чаян фабрикаш, хIаьта январь бетта денз — кхачан промышленноста кондитерски, парфюмерно - косметически, йий, тух, ликеркъараkх, чхьагIар доаккха, маргарин ду доакъош, шекарарафинада производство.

Кердача тайпара болх барга довларо новкъостал дергда керттерачарех цхьа декхар — промышленноста экономичность лакхъяр кхоачашде.

Докладчико хоам бир хIанз оптови махий прейскурантага юхахьожаш боккха болх беш хилларах. Лакхъяь рентабельность хилийта лерхI фуннагIа даь дегIайоалаяиза яргIйсацача товарий производства тайпай. Кердача оптови махий расчеташ ю бедала затратий юккъерча отраслеви показателийи из бедал чакхьяккхара стоимостен ларда тIа.

Ше къачаьл даь чакхвоалаш нов. Зотова аьлар мехка кхачан промышленноста къахьегамхоша беррига шоай низ тIабохийтаргба производства темпаш лакхъяраи арахеца продукци дикагIа хилийтаран.

(ТАСС).

Нохч-ГIалгIай АССР журналистий III конференци

Нохч - ГIалгIай АССР-а журналистий Союза правлене дIахойт журналистий республиканcки III-гIа конференци 25 августа дийнахьа ши сахьат даьлча КПСС обкома политически просвещене ЦIагIа хьаеллаш хилар.

Конференце дон повестка тIа я:

1. Правлене балхах йола отчети КПСС XXIII-ча съезда решенешка хьежжа дола журналистий декхараши;

2. Ревизионни комиссе отчет;

3. Журналистий Союза правлени харжар;

4. СССР-а журналистий Союза II-ча съезде вохийта делегат харжар.

Конференце хьех СССР-а журналистий Союза беррига членаш.

РУМЫНЕ ЦIЕЙ ДЕЗДАР

БУХАРЕСТ, 23 август. (ТАСС). Тахан Бухаресте Авиаторий майдане военни парадаца хьайийлар Румыни фашистски ниа Iоткъамах му къаьькха 22 шу дизара йола торжествaш.

Трибунаш тIа ба Румынски коммунистически партен СРР правительствай кулгалхой, столица общественоста викалаш, доазол дехьара баьхка дуккха бола хьаьший.

Эскар торжественно чакхлаьннача тIехьагIа дIайолаелар къахьегамхой викалий демонстраци.

Дуккха долча, демонстранташа дIаккхухьача плакаташа, макеташа, транспоранташа дувц халкъа Iаьдал латтача шерашка румынски къахьегамхоша даьхача толамех. Демонстранташа даькъала дувц вежарашха дола социалистически мехкаш, дунен халкъашта юкъера коммунистически болхлойн болам.

Майдане чIоагIа яхаш хьахоз Румынски коммунистически парти, румынски халкъ даькъала дувцаш доаха ловцаш.

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ—ДУКХАГIА

Дулх, шура, фуаш, тха дукхагIа даккхарца белгалдаьккхад кердача пятилетка хьалхара шу республика хьайбаш леладераша. Еррига хьайбай продукташ паччахьалкхенга йоххкара хьалхарча ах шера план толамца кхоачаш а яь шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIагIертта къовсам лоаттабу колхозийи совхозийи хьайбаш леладераша.

Къаьст - къаьстача колхозашеи совхозашеи лаь ца Iеш дуккхача районашa а дукха ханал хьалха кхачашдаьд шера тIаийца социалистически декхараш.

Паччахьалкхенга фуаш доххара шера план ийс районо, хIаьта тха доххара план пхе районо кхоачашъяьй.

Шура йоххкара шера задани республике эггара хьалха Ведана района кхоачашъяьй.

Паччахьалкхенга шура йоххкара шера план кхоачашъяра хIанз хьалхалаттачарех да Наурски, Ножай-Юрта, Урус-Мартана, Наьсарен района боахамаш.

ХIара кхоабача Iаттагара дукхагIа шура яккхарца республике хьалха латт Наурски района боахамаш. ВорхI бетта хIара беттача Iаттагара районе 1559 килограмм шура яьккхай, е дIадахача шера цу ханаца нийслуча 187 килограмм дукхагIа. Деттача доаханна гIулакх дари уж кхабари нийса вIаштIехьдаккхарах карагIдаьннад наурцашта уж лакхара хьоккхамаш даха.

ХIанз а бизза пайда ца эце а шура дукхагIа яккхара резерваш йолаш я республика дукхагIйолча колхозашкеи совхозашкеи.

Нагахьа санна «Терски» совхозе, хIара беттача Iаттагара укх шера ворхI бетта 1691 килограмм шура яьккхаяле, хIаьта «Ингушский», «Минеральный», «Экажевский», «Горец» яхача совхозашка деттача доахан продуктивность шозза кIезигагIа я.

Иштта кIезига шура йоакх Сунженски, Советски, Грозненски районий колхозашка а.

ХIанз хьайбаш леладерий балхаш кхохкаденна ха я. Пятилетка хьалхара шу толамца чакхлаккхарал совгIа, хьайбаш дика Iаьгара доахаргдолаш доакъар Iалашде деза.

Укх шера 20-гIа август тIакхоачаш республика колхозашкеи совхозашкеи дIадахача шера цу хана хинначул гIожа доакъари силоси дукхагIа кийчъяь яле а, хIаьта а цхьайолча районашка доакъар Iалашдара гIулакха оарц даккха дезаш да.

Надтеречни районе эшаш йолчох 94 процент йол кийчъяьй, хIаьта Ачхой-Мартана боахамашка 23 процент мара кийчъяьяц. Эшаш долчул аханел кIезигагIа гIожа доакъар Iалашдаьд Гудермески, Урус-Мартана районашка.

Машар хила йиш яц цхьадолча боахамашка сентябре хинна па Iеш кхыметтел октябре а йол хьоккхаш хиларца.

ХIанз массанахьа а силос йоллаш ба. Кхоачамхилла доакъарца хьайбаш Iалашдар юртбоахама беррига къахьегамхой эггара хьалхара декхар да.

Укх шера карагIдувлараша тешам болийт кердача пятилетка хьалхарча шера задани толамца кхоачашъергхиларах.

20-гIа АВГУСТ ТIАНХОАЧАШ ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ЙОХКАРА ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ЙОЛА СВОДКА

(Шера планах процентаща)

	Дулх	Шура	Фуаш	Тха
Ачхой-Мартана	46	72	121	
Ведена	62	113	105	
Грозненски	49	71	75	
Гудермесски	74	81	103	
МалгIабика	53	78	129	
Надтеречни	53	70	100	
Наьсарен	64	82	111	
Наурски	48	88	121	
Ножай-Юрта	65	86	108	
Советски	29	78	106	
Сунженски	72	70	96	
Урус-Мартана	68	83	93	
Шаьла	56	75	76	
Шелковской	55	75	93	
Еррига республике	56	75	86	

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КПСС XXIII СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ ІОМАЕШ

Грозненски районни партийни организаце къоастам боллаш бола болх баьб къахьегамхошка КПСС XXIII съезда решенеш дІайовзийтара.

Парте съезд йисте ма яьллангехь а ерригача партийни организацешка чакхъяьхар агитаторий семинараш, юккъанцарча партийни организацей секретарий, лекторий, докладчикий, культпросветучреждений болхлой совещанеш. Уж яр парте XXIII съезда материалаш яшхара хетаяь.

Съезд йолча хана цун материалаш дІайовзийтара балха юкъе дакъалоацаш районера 600 хинна ца Іеш агитатораш бар.

Теркалъе йоагІаш я «Староюртовский» совхоза агитаторийи специалистийн, Грозненски шурий совхоза 3-ча отделене коммунистий балха опыт. КПСС XXIII съезда решенеш кхоачашъяь чакхъяхара тІехьа къовсам а лоаттабеш, цун решенеш шерра йоашхаш дІа а кхетаяйташ, цар вІаштІехьдаьккхар шоай боахамашта хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара къахьегамхой оарцагІ боахилга.

Районерча партийни организацешка доккхача маІане лерхІ социалистически яхь дІакхайкаеш хилар. КПСС райкома бюро решенех хІара бетта 10-ча дийнахьа колхозашкей совхозашкей чакхдоах «Хьайбаш леладе рий ди», цу дийнахьа социалистически яхьа итогаш а еш. Цига массаза а яхар мо КПСС райкома членаш е бюро членаш хул, цар балха итогий хьакъехьара докладаш ю, КПСС XXIII съезда решенешка хьежжа кхоачашде дезаш хьалхашка латтача декхарех лаьца къамаьлаш ду.

Укх тІеххьарча хана КПСС райкома пропагандаи агитацеи отдело доладаьд социалистически яхьа итогашта а хьалха латтарий опыт дІайовзийтара а хетаяь плакаташ яра хецилга. Араювлийт листовкаш-молнеш, цар новкъостал ду хьалха латтача коллективай а юртбоахама производства хьалха латтарий а опыт оперативно дІайовзийтара.

Парте XXIII съезда решенешта пропаганда еча пропагандистий, лекторий, докладчикий, агитаторий балха лерттІа керте а латташ, цар балха бакъахьара лостам бу райкома политпросвещене кабинето. 25 саг юкъе волча райкома лекторски группа хадданза массе а хана пропаганда ю съезда решенешта. Ахкан юкъагІарча лекционни балха цаІ йолча плана тІа шерра юкъейнхьай съезда тематика. Цу хьакъехьа хІанзалехьа 200 совгІа лекци йийшай, района аргІанара декхараш айхха парте XXIII съезда решенешца лувза а долийташ.

Шеко йоацаш ха КПСС XXIII съезда материалашта пропаганда яра хьакъехьа чакхбаьккхача балхо района къахьегамхой хьинар айдара влияни яь хилар. Уж решенеш кхоачаш а еш, районе 1966 шера 10 июле а кхоачашъяьй паччахьалкхенга хьажкІашкара дІаиккха ялат дохкара план, хІаьта хІанз а тІехьа из планал совгІа дохкаш а латт. Района хьайбаш леладераша паччахьалкхенна шура дІаялара ах шера план 107 процент кхоачашйир, дулх — 105, фуаш — 110, тха — 142 процент. Планал совгІа паччахьалкхенга 799 тонн шурей 1 миллион фуъи дехкад. Баьца дараш лелалераша 1200 тонн баьца дараш дехкад паччахьалкхенга, планах дохка дезараш 800 тонн долча моттиге.

Цхьабакъда, белгалдаккханза даргдоацаш да къахьегамхошта юкъе КПСС XXIII съезда решенешта пропаганда яра хьаьъехьа КПСС райкомо, цун бюрос, хІаьта иштта дукккхача колхозий, совхозий, промпредприятей парткомаша лоархІам болаш дола дукккха а кхоачамбоацараш хилийта хилар. Царех дукккхачар укх тІеххьарча хана, маларра аьлча, мелбалийтаб беркат дагдолча тайпара КПСС XXIII съезда решенешта пропаганда яра болх, цар пайда ийбац къахьегамхой коммунистически кхетамца кхебара тайп-тайпарча методех а формех а. Иштта, Грозненски шурий «Ирмоловскийи» совхозий, «Новый быт» яхача колхоза парткомий секретараша нн. Грушецкена, Голосова, Бородинова, кхычарна маларра аьлча укх тІеххьарча хана цига мел агитатораш ба, хьан а, маца а, мича а малагІча темах лаьца лекци йийшай ховш хиналац. Дукккхача парторганизацешка лекторийн пропагандистийи балха учет лелаяц.

Цхе шера планах йола КПСС XXIII съезда Директиваш а кхы материалаш а араяьнача дийнахьа денз царна пропаганда яра хьакъехьара дош хьалхагІа 26 апреле «Горячеисточненски» совхоза парторганизаце отчетага ладувгІаши шозлагІа 21 июлей (районе болх беш КПСС обкома бригада йолча хана) мара дийцалац КПСС Грозненски райкома бюрос. ХІаьта боахамий парткомехи юккъанцарча парторганизацеехи лаьца аьлча, цар вІалла а дийцадац ала йиш йолаш да съезда решенешта пропаганда яра хьакъехьарча лекторий, пропагандистий, докладчикий балхах лаьца дола дешаш. Цо цІаьхха а бакъ ду цу балха тІахьожам ца хилар.

Хан-ханнахьа чакхъяхац агитаторий семинараш. «Знание» яхача общества дукхача юккъанцарча организацешка мелбаьб секционни а кхоачашле лерхІача гІулакхашта тІаберзабаь лекционни а болх. Иштта, районе «Знание» яхача общества 306 член а йоккха актив а йоллашехь а XXIII съезда материалий хьакъехьа йийша тематически лекци ерригга а 200 мара яц.

Районей районни организацейи дукхача кулгалхоех лаьца аьлча, уж шоаш юстара баьннаб цу балха ХІаьта нов. Горошко — районни юрга боахама производственни управлене начальник, Гакаленка — райфо заведующи, Погорелов — райисполкома секретарь, Красий — районо заведующи, Рогов — юрта боахама производственни управлене керттера агроном санна бола бехктокхамера болхлой вай парте исторически съездо хьалхашка оттадаьча а районо кхоачашде дезача а декхарий хьекъехьа юрташкарча къахьегамхошта хьалхашка е нагахьа мара е вІалла а докладаш ца еш ба.

Цхьайолча колхозийи совхозийи центральни усадьбашкарей промпредприятешкарей дІаиккхача цхьаннахьа а гуш яц КПСС XXIII съезда решенеех лаьца керда, къоастам болаш йола гойтара агитаци.

Съезда материалашта пропаганда яра болх кхоачамбоацаш, во лелабу района дукхагІча культпросветучрежденеша а Грозненски районни Совета исполкома культура отдело а (зав. н. Киосова). Районе культболхлойи интеллигенцеи йоккха отряд йоллашехь а цар низаца 50 гаргга лекци мара йийшаяц, 117 беседа мара яьяц, тематически сайре 19 мара яьяц. ХІаьта Винограднерски, Терски юртий советашкарча, Грозненски шурий совхоза отделенешкарча, Пригородненски юрта Советерча, кхычахьарча библиотекашей клубашей вІалла а кхоачамбоацаш во дакъа лувц съезда решенешта пропаганда яра юкъе.

Районни партийни организацега кхоачамбалла дац КПСС XXIII съезда решенешта пропаганда яра литература. Из вІалла а дац ала йиш йолаш да фермашка, тракторни бригадашка, кхашкарча станашка, хІаьта райкома партікабинете цхьа тиъаьх экземпляр мара а дац из.

Витринаш, стендаш, уголокаш, кхыраш съезда материалашца кийчъяра хьал гаьнна дикагІа хила доагІаш да дукхача парткабинеташка, клубашка, библиотекашка, дешача залашка.

КПСС XXIII съезда материалашта пропаганда яра юкъера уж дерригга белгалдаьха а кхыдола а кхоачамбоацараш хилара бахьан да КПСС райкомо а, дукхача парткомаша а, цеховой парторганизацеша а цу лоархІамерча деша хьакъехьара хІара коммуниста, комсомольца бехктокхам айбаь ца хилар.

КПСС обкома бюрос 10 августе цу деша хьакъехьарча КПСС Грозненски райкома отчетага ладийгІар, хІаьта уж дІадаха из декхарийла а йир. Шеко яц района парторганизацес вай парте XXIII съезда решенешта пропаганда яра хьакъехьара шийн болх эрга а баьккха тоабергхилара.

Х. МАГОМАДОВ.

КОММУНИСТАША ДІАДИЙХАР КХОАЧАШДЕШ

Цхьа шу хьалха, Науреки района «Минеральный» совхоза партийни организаце отчетно-хоржамий собране коммунисташа шоай къамаьлашца дуккха а цІенхаштара критически белгалонаш йир партийни комитета а юккъанцарча партийни организацей а адресагІа.

Цу критически белгалонех беркат даьлар партийни организаце болх дІахо а дикагІа тоабара. Коммунисташа яь белгалонаш е йоагІаш а яр, хІаьта бакъдар аьлча партийни организаци производственни дешай кхоачамболлаш дух Іа а ювлацар. Из бахьан долаш 965 шу совхоза 42,5 эзар сом а хулаш чакхдаьннадар. Отчетхоржамий собрани хинначул ехьагІа партийни комитет юкъанцарча деношкара дена критика аьча гІулакхий дух тІа ювла аелар. Бригадайи отделенейи хьанцарча партийни организацеша чІоагІагІа гІо лоаттаде йолар из. Цо Іалашдир коммуниш хоадам беш йолча участкашка Іса дІа-са оттабелга. ХІанз соверча верригача 63 коммуних 8 саг-жа Іунала болх беш трактористаш механизатор — 28 саг ва, юхебисараш тникаш, бригадираш ба. Дикаа дукхала а хьакъехьа дикка аенай партийни организаци дІабахача 11 бетта чухьа. ийлла болча кандидатийлла йицав 12 саг. Уж дикагІча изводственникех ба.

...ара коммунист хьинарегІа ...бе ваьккхав царна тІадех... кхоачашлеча партийни ...раша. Шоашта тІадехка пар... декхараш къаьстта а теша... кхоачашдеш ба КПСС чле... ...ултанов Х., Умалатов М., ...ков М., Асуханов Ю., Че...нко Ф. Г., дукха а кхы...

...чески белгалонаш еча ха... ...деш дар кагирхой кхетам... ...ара, парторганизаце ком... ...профсоюза а деча кулга... ...хьара дешаш. Къоастам ...ду дешай дух довзар ду... ...омо лаьрххІа йола план ...оммунисташа яь крити... ...лонаш йовзара йола ...шагІъеллар.

...таша яь критически белгалонаш йовзарей уж кхоачам боацараш . дІадахарей дош КПСС Надтеречни райкомо а ший теркама юкъмоттиге лоаттаду. КПСС райкома организационни отдело къаьнача партийни болхлоехи штате боацача инструкторехи вІашагІъеллача лаьрххІа йолча комиссе низаца тохкам а баь, КПСС райкома бюро дувца оттадир «ДІаяхача отчетно-хоржамий собранешка коммунисташа яь критически белгалонаш йовзара лелаяах» дола дош. Бюро заседане тІа кхы а къоастам боллашагІа хьалхалаьккхар критически белгалонаш йовзара болх дикагІа тоамишта бергба.

Партийни организаце балхацара кхоачамбоацараш дІадахара юкъе дика дакъа лувц партийни комитета членаша нн. Х. Исраилова, А. Магомаева, А. Рагиева, кхычар, мугІарерча коммунисташа нн. Г. Умхаева, Х. Нахаева, А. Дудаева. Цхьабакъда, цхьаццаболча коммунисташа кхоачамбоацараш дІадахара новкъостал ца дарал совгІа, геттара чІоагІа мелал лелаьй шоашта тІадехка партийни декхараш кхоачашдара балха тІа а. Царех ба нн. А. Саралапов, К. Джабраилов, Б. Султанов санна бола КПСС членаш. ДукхагІча коммунисташа дІа а дийха, царех лаьца цІеноштара къамаьлаш хилар партийни собране.

Дукха яр кагирхой кхетамца кхебара хьакъехьа парткома адресагІа яь критически белгалонаш. Из дош вІаштІехьлаьккхад, парткомо хІанз лерттІа кулгалду цу гІулакха. Собране критика еш дар общественни организацешта партийни кулгаллара юкъера кхоачамбоацараш. Царна а кхыча лерригача доакъошта а кулгаллар парткомо тоадар бахьан долаш вІаштІехьдаьлар кердача пятилетка хьалхарча шера юртбоахама продукташ яхара а паччахьалкхенга йохкара а цІенхашттара толамаш доахилга.

У. ПАШАЕВ,
«Минеральный» совхоза парткома секретарь.

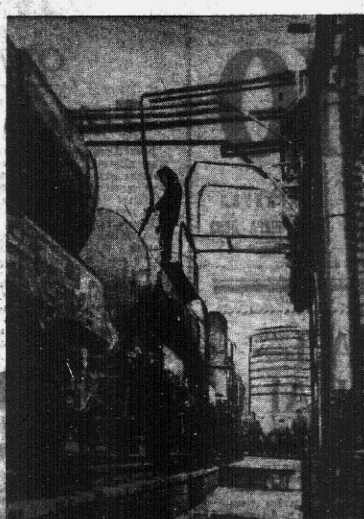
Балха кердача хьалашка ярца дувзаденна предприяте дикка лакхъенна экономистий роль.

17 шера сортопрокатни цехе болх беш я йоккхагІа йола экономист Татьяна Алексеевна Алексеева — боккъала а башха шийн гІулакха специалист. Кхыча сотрудникашца цхьана цо хьокхамера порядок оттаьй цеха экономически балха юкъе. Нормаш, лицевой счетий хьокхамаш укххаза хадданза массе а хана бригадашка, участкашка, къаьст къаьстача болхлошка дІакхоачийт.

Баккхь ха а ховш экономически болх вІаштІехьбаккхар бахьан долаш ниійса а вІаштІехьа а болх беш я цеха коллектив. Кердача системагІа болх беча хьалхарча бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй.

СУРТА ТІА: Нижнетагильски металлургически комбината обжимни стана смена начальникага Г. Г. Задовга смена бригадай лицевой счетий хьокхамаш дІадовзийташ я Т. А. Алексеева.

Б. Клипиницера сурт.
ТАСС фотохроника.

Чехословаци йоккхача химиена кхы цхьаькха а йоккха предприяте тІакхийттай. Остраверча Моравски комбинате болх бе йолаенна серни кислота завод. Кердача предприятена йола технологически оборудовани Польшера енай, бедал а ПНР-ра ккухь.

Сурта тІа: цистернаш серни кислотаца хьалъюзаш латт.

ЧТК—ТАСС-а сурт.

ЧЕРНИГОВСКИ МЕХКДАЬТТА

Черниговера къулбехьен-малхбоалехьа дІабода никъ. Кхаштеи хьунаштеи юкъера цІаьхха гучайовл... мехкдаьтта скважинаш.

1954 шера поисковн партеш бурув тоха йолаелар Прилук яхача моттиге, хІаьта 1960 шера цхьан скважино промышленни мехкдаьтта делар. Иштта хьахилар Прилукски промысел. Цул тІехьагІа кхо шу даьлча Леляки яхача а болабелар мехкдаьтта даккха. Прилукерчул иттаза дукхагІа «Іаьржа дошув» корадир цига. Цу шинна а моттигерча скважинашта кІеж етт.

— Оаха доаккха мехкдаьтта дарегІа да,—йоах оператора Кишко Оксанос.—Цхьайолча скважинаша кІеж етташ 50—60 шу доаккхаргда.

Прилукерча промысла заведующе Лисовец Иванеи воккхагІволча геолога Должок Евгенеи шоай боахам хьахьокх.

— Ер—замерно-групповой установка я, — йоах промысла воккхагІволча инженера Патрай Владимира. — Укхаза доагІа деррига хьа мел даьккха мехкдаьтта, цул тІехьагІа цистернашка чу а деттий машиннаькъа тІа гІолла из чакхдоахача заводашка дІадохьийт.

Черниговски мехкдаьтта лакха дикал йолаш шовзткъеи итт а кхы дукхагІа а процент яйга фракцеш йоахкаш а да. Цунца дукха я пропан, бутан, хІаьта из химически промышленноста тІехдика бедал а я. Цудухьа Советски Союзе а доазол дехьарча цхьадолча мехкаша а чІоагІа хоатташ да из.

ІалъмагІе чІоагІа эшаш я мехкдаьттаца хулаш йола Іалама газ а. Цунца я 60—80 процент ева углеводородаш. Царех дукхагІъяраш коача газ яккхарга дІайохийт.

— Тха промыслера, — йоах воккхагІволча геолога Должок Евгене, — газ трубкашка гІолла сигареташ еча фабрике дІайода. Кастта из кхоачаргья нах чубахача цІеношка а.

№ 22 йолча буровойна дІагІа долх тхо. Мастера Пронишин Василе хоам бу:

— Шоай де дезар даь яьннай бурувлетта турбаш, хІана уж оаха эксплуатационни колонна а оттаяь хувцаргья.

Специалисташа лерхІачох, 15—20 шерал кІезигагІа доацаш кІеж еттаргья кердача скважинэс. Цунна тІехьа эксплуатаце дІачудургья 25-гІа, 26-гІа, 27-гІа йола скважинаш...

Константин ДАНИЛЕНКО,
АПН корреспондент.

Іилмахой — мехкдаьттахой болча

Къилбаседа - Кавказски мехкдаьтта Іилма-тохкама Институто дукхача хана денз бувзам лоаттабу «Старогрознефта» мехкдаьттахошца.

Укх деношка а гулбелар института Іилман болхлойи управлене инженерашки, промыслай мастерашки, геологашки мехкдаьтта доаккхача промышленноста аргІанара проблема къоастаеча карагІдаьннарашки де дезараши дувца. Скважинаш караерзайраи царна эксплуатаци ярай йолча, института лаборатore Іилман болхлочо нов. В. С. Сяицке доклад йир мелови скважинай призабойни зонана гидроперфораце методах обработка ярах боалача пайдахи перфорировани технологи тоаярахи лаьца.

Мехкдаьтта тІоа бийла а бийла болата турбаш Іочуоттаьчул тІехьагІа а доаккхалургдац е мехкдаьтта а е газ а наггахьа санна миччa тайпара даькa а цу турбаехи гурбашта гонахьарча цементи гонехи Іургаш ца доахе. Цу Іургашка гІолла хьачуяь еза скважина чу мехкдаьттаи газеи смесь. Перфораци яра керда дикагІйола технологи я гидроперфораци.

Даьча тохкамаша хьахьекхад, яхаш дийцар В. С. Сяицке, безбаь лоабата маркхал лелабеш йолча скважинашта гидроперфораци е йиш хилар. Гулбеннараша даьча хаттарашта жоп луш цу гІулакхаца дувзаденна долча цхьадолча технически дешаех лаьца дийцар докладчико.

Технически совещана дакъа лаьцараш чІоагІа раьза хилар шоаш дІа-юха дийцачунажуц.

Т. ГУСЕВ,
«Старогрознефта» НПУ рационализаце изобретательства отдела воккхагІвола начальник.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Сийлахь - йоккхача Октябрьски революце 49 шу дузача денна сийленца накъа яхара шерра социалистически яхь йоаржальча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода установкаша, цехаша дог гІоз доаха къахьегама толамаш доах. Сийрда мехкдаьдатта продукци арахецара бархІ бетта план 21-ча августа кхоачашъяьй завода коллективо. Ер бутт боалехьа планах лаьрхІачул совгІа арахецаргья итташ эзараш тоннаш продукци.

Социалистически яхье хьалха латташ хьайоагІа нн. Тарасови Абасалиеви керте латтача установкай коллективаш. БархІ бетта мехкдаьтта продукци арахецара план 17—19-ча августа кхоачашъяьй цар. Царел дукха тІехьа ца юсаш хьинаре къахьег нн. Куревни Штейнгарти керте латтача коллективаша. ЦІей сийна къахьегама вахта дІахо хьош ба мехкдаьтта чакхдоахараш.

Л. ФОМЕНКО,
тха штате йоаца корр.

Іеткъар — сатийна багІар

Массехк ди мара дисадац Шаьла районерча шекар доаккхача заводе чакхъяха укх шера хьалкхеяь шекара свекла хьакхахьа йолаяла. Пятилетка хьалхарча шера шекар доаккхача завода коллективана хьалхашка латтар чІоагІа лоархІаме декхар да. Паччахьалкхен планах хьачуэна еза шекара свекла цхьа миллион 750 эзар центнер я, цох цу заводе чакхъяккха еза шекара свекла цхьа миллион 300 эзар центнер я. Уж бехктокхаме декхараш толамца кхоачашдара, кердача сезона кийчлуча завода болхлоша кхоачашле дезаш хинна балхаш дукха дар. Дукха керда оборудовани яр цехашка оттае езаш, дІадахача шера балха новкъарленаш еш хинна кхоачамбоацараш дІа а даьха, лерттІа болх дІабахийтара эргадаха дезаш дар цхьайолча участкашкара балхаш. Планах лаьрхІача ханна завод болх бе йолаяллийтара къаьнача оборудованена лакха дикал а йолаш, ха ца тулийташ чакхдаха дезар ремонт яра балхаш.

Завод болх бе дІайолаяла еза ха хьатІакхаьчай. 28-ча августа шекара свекла хьачу а ийца кердача сезонах шийн болх дІаболабе беза заводо. Кийча йий-теш завод шийн болх дІаболабе? Фуд хІанзалца кердача сезона йоагІача хьисане кийчъялара коллективо укх юхе дисача деношка кхоачашде дезар?

ДІадахача шера болх беча хана гучадаьлар ирригацеинни хина лини йолчара насос кІезига мощность йолаш хилар. Из бахьан долаш цу участкера къахьегама овсарле планах лаьрхІачул лохагІа яр. Укх шера цун метта керда йоаккха насос оттаьй. Хийца эргаяьхай сецпешкара отстойникий балха схемаш. Къаьнарча 400 миллиметр диаметр йолча транспортерно-моечни трубопроводашта метта керда цхьа метр диаметр йола транспортерно-моечни трубопроводаш оттаьй. Цар а дикка лакхъергья къахьегама овсарле. Цул совгІа шекара свеклацара жагІа, гІум цІенъяь хьакъоастаергйола установка оттаьй, иштта кхы дуккха кердадараш юкъедихьад укх шера завода балха.

Уж кердадараш балха юкъе кхухьача шоай хьинар кхо ца деш къахьийгаз бригадираш Исраилов Хьасан, Музаев Салаудин, Шовхалов Тимур керте латтача бригадаша. Ремонт еча белгалбаьна дика къахьийгад Солтамурадов Хьасана, Пахаев Салмана, Завриев Абубакара, Исраилов Сайт-Іарбе, кхычар. Цар а кхычар а селла чІоагІа къахьийга дале а, завода кулгалхоша лерттІа болх вІаштІехьа ца баккхарах цхьадола балхаш чІоагІа тІехьадаьннад. Укх тІехьарча ханналца цІаккха гуйре тІайоагІаргйоацаш санна сатийна баьгІар тха завода кулгалхой,—йоах завода болхлоша, ремонтникаша. ТІахьожам а лелабеш, шийн графиках болх хьа ца байтар бахьан долаш, укх массехк дийнахьа кхоачашданза даргдоацаш дукха балхаш да цига завод кердача сезонах болх бе дІайолаяллийтара. Хьагучох шийн ханнахьа из болх бе дІайола ца ялар кхерам болаш да. Цхьа цех, отдел е участок яц цига ремонт яра деррига балхаш чакхдаьха.

Массайолча участкашка хІанз мара дІадола ца дича санна деш да ремонт яра балхаш. ІалъмагІе чалхане болх ба ратационни дифузионни аппарата изоляци яр. Из болх хІанз мара дІаболабаьбац цига. Дерригача чурча кхоачамех пайда а эцаш из болх шин сменах бича а цхьоалагІча сентябре мара изоляци яра болх чакхбоале тамаш я, — йоах цига болх беча ремонтникаша, хІаьта из болх'м цхьан сменах мара а мича бу, тІаккха цу хана а из баргбоацилга бакъда. Автоматикан КИП-ер цехе дІаледар меллад хьахьокхаш йола керда прибор дІаоттаяза я. Из дІаоттае ховш вола саг лохаш ба уж. Хьажал мича хана лох специалист? ХІанзалца совгІа сатувсаш баьгІаб уж. Цун бахьан ховш дац. Кхы дикагІа дац керттерча механика отделера гІулакх а. Механизмашеи оборудованеи мишта болх бу хьажабац. Дукха балхаш да хІиначул тІехьагІа кабельни боахаме кхоачашле дезаш. Цига эшаш йола предохранителаш йоацаш я. ХІанз уж лаха оарцагІбаьннаб уж. Укх лоацача хана кхоачашде деза балхаш кхы а да цу завода участкашка, хІаьта кийчонде деза зІамига балхаш чот йоацаш да. Царех цхьадараш хІанзехьа кхоачашде йиш йолаш дац. Масала, ремонт чакх ца яьлча, оборудованена басараш хьекха ца даьлча, цехашка уборка е йиш яц.

Шекара свекла дІаоттае езача моттигашка хІанзчул тІехьагІа де деза балхаш дукха да. Цига ремонт яь йистеяьнна латт автопогрузчикаш, таразий боахам а кийча ба тахан свекла хьаьца йолалой а. Цхьабакъда, элашкара свекла ца талхийтара вентиляци ю кІоагаш хІанз мара мукъадоахаш дац, ийс ди хьалха из болх дІаболабаьча иттех саго кхоачашдаь вентиляце кІоагаш мукъадахара болх ши эл хургйолча мара кхоачашбаьбац, хІаьта кхоачашбе беза кхы а кхоъ эл хургйолчара болх ба. Лаьтта тоІадеш кийчдаьдац дукха а элаш хургйолча. Уж балхаш а планах лаьрхІачул дІаьхдалар кхерам болаш да.

Завод планах лаьрхІачох 26-ча августе балха кийча хила еза. Цул тІехьагІа кхо-дийъ ди доаллашехьа шекара свекла хьачу а ийца шийн сезонах болх дІаболабе беза цо. Завода кулгалхоша кхетаде дезаш да хьалха хьаьькха шекара свекла дийъ-пхе денна мара элашка латта йиш йоацилга, хІана аьлча из сиха талх. Завод шийн ханнахьа болх бе дІайолаяллийтара кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша ерригга шоай торонаш оарцагІъяха еза, уж лакхе дийца кхоачамбоацараш сихха дІа а даьха. Цу даькъе де дезар да шин сменах болх байтар, цахадаш тІахьожам лоаттабар. ХІара балха минутах бизза пайда эца беза завода коллективо.

Б. КОСТОЕВ,
тха спецкор.

ГІУЛАКХАШИ НАХИ

«Грознефтехимзаводы» яхача объединене мехкдаьтта чакхдоахарашеи мехкдаьтта химикашеи шоашкара доагІа дизза дакъа лоац кердача пятилетка план кхоачашъеча.

Кердача пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра яхь а лаьца ханал хьалха кхоачашйир укх шера 7 бетта план. Валови продукци яккхареи къахьегама овсарле лакхъяреи план тІеххоачашйир. Цо йиш хилийтар кхы тІа а дуккха йола халкъа боахама эша продукци арахеца.

Производственни процесса автоматизации рационализации ярах, материальни рузкъан а къахьегама а кхом барах йиш хилар планал тІех эзараш сома товарни продукци арахеца. Товарни продукцега шийга дІалодар лохдарах 2602 эзар сом ахча кходаьд.

Эггара тІех толамаш даьхад КПСС XXIII-ча съезда цІерах йолча Грозненски крекинг-заводеи Грозненски химически комбинатеи коллективаша. Цар ханал хьалха кхоачашйир укх шера 7 бетта план. Ерригсоюзни социалистически яхьа юкъе II-ча квартале доккхий толамаш дахарах цу коллективашта СССР-а Министрий Совети ВЦСПС-еи карара кара тела цІе байракх а хьалхара ахчан премеш а еннай.

Дика производственни толамаш даьхал Грозненски мехкдаьтта чакхдоахачеи Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахачеи заводий коллективаша. Царна а иштта СССР-а мехкдаьтта чакхдоахачеи мехкдаьтта химеи промышленноста а профсоюза ЦК-а а карара-кара тела цІе байракхаши хьалхара ахчан премеши еннай. ХІанз кхозалагІа вІаштта еннай цу йиъ предприятена СССР Министрий Совети мехкдаьтта химе промышленностеи карара кара тела цІе байракхаш.

Ерригача предприятешка кахраш кийчъяра шерра вІаштІехьдаьккхад технически дешар, из бахьан долаш хьахиннаб лакха квалификаци йола болхлой, инженерно-технически болхлой, дика новатораш.

Грозненски крекинг-завода эггара а къаьнагІбарех цхьа болхлова оператор Василий Борисович Удалов. Дика къахьегарах паччахьалкхен эггара а тІехдола совгІат — Ленина орден еннай цунна. ЧІоагІа сий деш лоархІ Грозненски химически комбинате къаьнара аппаратчик орден лелаер Юрий Васильевич. Цунна ше маярра йовз чоалхане професси, цо доккхий производственни толамаш доах. Юрий Васильевич керте латтача смено хадданза 105—108 процент кхоачашъю задани.

Производственни показателаш лакха йолаш къахьег Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода орден лелаеча слесара Чокаев Лемас. 103—105 процент кхоачашъю цо балха норма. Де а доагІаш сий ду Грозненски товарно-производственни контора участка начальник Хуциева. Цо хьалхле лелаеча мазут чудоттара эстакада коллектива хІара бетта балха задани 105—109 процент кхоачашъю. Производстве хьалха латтарий хьалхарча мугІаре ба новатораш Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода воккхагІвола оператор Г. Г. Пилатонов, Грозненски нефтемасловзавода воккхагІвола оператор С. И. Стариков, кхыбараш.

Укх шера дІабахача 7 бетта предприятей новаторашей рационализаторашей увттадаьа дуккха арахецача продукце дикал лакхъяреи цун ассортимент шеръяреи лешаш. Заводашка йолча, керттерча инженераша хьалхле лелаеча, хадданза болх беча комиссеша а наькъаш лех продукци дикагІа а дукхагІа а арахецара. Новаторий творчески уйлане керда наькъаш лех.

Грозненски нефтемасловзавода коллективо лакха актанови вазелин карадерзадара чотах шеръяьй ше арахецача мехкдаьтта продуктай ассортимент.

Объединене предприятеша арахеца мехкдаьтта продукташ чІоагІа хоатташ я дунен рынке. Уж дІакхухьийт дунен 30 совгІа болча мехка.

Мехкдаьтта чакхдоахарашеи мехкдаьтта химикашеи шоаш Сийлахь-боккхача Октябра 49 шу дизара сийна тІаийца социалистически декхараш дизза кхоачашдергда.

В. РУДАЕВ,
«Грознефтехимзаводы» яхача объединене производства начальник.

ШЕРАГIА ЙОАРЖАЕ ШЕЛКОВСКИ ОПЫТ

Доккха пIей дар Шелковски района культура болхлой ер бутт болалуш. Нохч - ГIалгIайчен культура министра В. Татаева царга дIаелар КПСС обкомен Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Советен карара кара тела Ше байракх.

Района дукххача юртий культура цIеноша, клубаша, библиотекаша шоаш дукхаезаллийтай бахача наха, цар е ха а ховш пропаганда ю КПСС XXIII съезда решенешта, юртий къахьегамхошта новкъостал лоатталу цар шоашта хьалхашка латта деккараш кхоачашдеш чакхлаха.

ДикагIа йолча клубашеи библиотекашеи толамаш дахьал боахамий кулгалхой, моттигашкара партийни, советски, комсомольски организацеш культурни болх вIаштIехьбаккхарца бокъонца хьашт долаш хиннадаь. цар клубийи библиотекайи йоакхо еш хиннадаь, уж цар балха эша дерригa хьалаш хилийта гIерташ хиннадаь.

Дукха ха йоаццаш Российски Федерацe Лакхехьарча Совето тIаийцай «Юрташка баха нах культурно - бытовой гIулакхашца Iалашбара предприятейи учрежденейи хьалах а уж хьалъелга дIахо шердара де дезача гIулакхех а» йола решени. Цу решене тIа белгалдоах «бахача вахьа вахара хьал лакхалара, юртара культурно - бытовой хьалаш тоадара дикка боккха болх баьлга». ХIаьта «дIаккхьачча боарамо... хIанз а Iалашдац даим дегIаухаш дола юрташкарча къахьегамхошта эшашлараш кхоачам балла хулийтилга». Лакхехьарча Совето тIадиллад «районни центрашка, совхозий центральни усадьбашка, йоккхийча отделенешка, колхозашка культура цIеноши клубаши хьалъяр Iалашделга, киноустановкай сеть шеръелга, СССР ПаччахьалкхбанкагIара юхалург нийсча ахчай чотах кинотеатраш, кинозлаш, ахканара киномайдаш елга».

Шелковски района культура болхлой кхайкарло (цун керттера положенеш оаха тахан кепа тох) тешал ду цига РСФСР Лакхехьарча Совета решени кхоачашъелга практически карарийца хилара. Нохч - ГIалгIайчен ерригача районашка каралаца деза шелковчаша долалаьр. РСФСР Лакхехьарча Совета решени кхоачашъяра къоастам боллаш йола планаш белгалъе еза, хьем боацаш уж кхоачашъелга караэца деза.

Тахан оаха кепа тох Шелковской района культура болхлой кхайкарал.

ДАХА МАДОАГГIАРА НАКЪА ГIОРГДА ВАЙ СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА 50 ШУ ДИЗАРА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР БЕРРИГАЧА КУЛЬТУРА БОЛХЛОШКА ДАЬЧА ШЕЛКОВСКОЙ РАЙОН КУЛЬТУРА БОЛХЛОЙ КХАЙКАРАЛ ТIАРА

Гарга кхоачаш латт Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50-гIа шу дизари В. И. Ленинъвахча дийнахьа денз 100-гIа шу дизари. Оаха тхоай деккар лоархI уж денош берригa культурни болх дикка тоабарца белгалдоахилга. ХIара клуба, культура ЦIен, библиотека, киноустановка болх коммунизм тIа хьаъяра практически деккараш кхоачашдара, колхозхой, совхозий болхлой социалистически яхь йоаржара караберзабаь хила беза.

Оаха деккар а дaь тхоашта тIаьц кхашкен хьайбаш лeладеча фермашкен болх беш бараш Iалашбера игтнел кIезигагIа йоцаш йола агитбригадаш елга. Колхозийи совхозийи парткомашца цхьана ерригача хьайбаш лeладеча фермашка цIе угольваш кийчъелга, царна радиофикаци елга, уж культинвентараца, дIаеца ккухьача библиотекашца, газеташца, журналашца Iалашъелга. ХIара культура ЦIенаки юрта клубахи лекцийни пропаганда юкъиоттиг елга. ХIара клубе кхаьннел кIезигагIа йоацаш художественни самодеятельноста кружокаш хулийтилга, хIаьта культура цIеношка—пхеннел кIезигагIа йоацаш хулийтилга. ХIара нах бахача пункте, кIаре хьайбаш лeладеча ферме массазара дIаеца ккухьа библиотекаши литература дIатела пунктташи йохкилга. Фильмаш дIахьувкхар дикагIа тоаделга, хIара кинопередвижка бетта чухьа 24 денца кIезигагIа йоацаш болх беш хилари района ерригача нах бахача пунктташка кинофильмаш дIахьувкхаш хилари Iалашделга.

1966—1967 шерашка колхозий вукхьаех хьалдергдолаш да Новощедринскии Червленскии станицашка шиъ культура ЦIа, Бороздински станице, Харьковски отарашка, хьунболхане, Фунна яа лeладеча совхозe — культура цIенош, капитальни ремонт ергьа юргийи колхозийи берхI клуба. ХIара клуб а культура ЦIа а дойча спортивни майда кийчъергья. ХIара клубеи культура ЦIени ноахаш дика тоадаь кийчдергда ваха.

Берригa вай республика культура болхлой тIахьех оаха колхазхошта, болхлошта, гIулакхерча наха юкъера культурно-сердалон болх дикагIа вIаштIехьбаккхара, даха мадоаггIара Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50-гIа шу дизара накъе дахара йола социалистически яхь йоаржае.

ХА ХЬАТIАКХОАЧАШ ЛАТТ

Урус-Мартана района боахамашка сихбенна гурахьа дувш долча ялатий фу кийчдеш ба хIанз. Ялаташ дIаде дукха ка йисаяц. «Горец» яха совхоз гурахьа дIаде 5220 центнер кIаи 1170 центнер мукхи кийчбе деккарийла я. Совхоза болхлой хIанале 4000 центнер «безостая-1» яха кIа дIаде мара ца дезаш цIензаь баьннаб. Дисар а дукха ха ялалехьа кийча хургда.

Ала дезаш да дIабе мукх кийчбара гIулакх укхаза кIезига-дукха эсалагIа долга, хIана аьлча совхозе 1000 центнер мара мукх бацар. Из цIенбаь баьннаб. ХIаьта берригa дIабе беза мукх 1770 центнер ба. 770 центнер мукх опытни станцера эца ахча дIаденнал совхоз). Ийца мукх совхозе хьачуоза болабеннаб. Дукха ха ялалехьа ца а пIенбаь баргба.

Фуна ялаташ кийчдарах, доалаш дац совхозера юрта боахама балхаш. Гурахьа дувш дола ялаташ дIаде а, аьба лаьтташ аха а деза совхозе. Деррига аха деза лаьтта 2400 гектар да. Гурахьа дувш дола ялаташ дIаде а аьба лаьтташ аха а деза совхозе. Деррига аха деза лаьтта 2400 гектар да. Гурахьа дувш дола ялаташ дIаде 997 гектар лаьтта аьха даьннад, хIаьта аьба а аьхад 928 гектар лаьтта. Оахаш дола лаьтта йовкъаш юкъе ца юташ, доагIа кIоаргал долаш оах.

Лаьтта оахача шоай низ ца кхобеш болх беш ба совхоза механизатораш. Лаьтташ оахаш 13 агрегат я. Царна юкъе белгал баха безаш ба Сангириев Махьмуд, Ахмадов Мухьмад. ХIаьта денна шоай балха нормаш 2—2,5 гектар тIехкхоачашъю цар. Совхоза лаьтташ оахаш болча механизатораша шин сменах бу болх.

Р. ШАГИЕВ.

ДОТТАГIИЙ ДЕЗАЛЕ

«Шучинский» яхача къилбаседакказахстански совхозерча къахьегама студенчески лагере дIачуводача ЧССР, Венгре, Болгаре, ГДР, Польша, СССР байракхаш ягIа. Укхаза бIарччача бетта советски кагирхошца цхьана болх беш хиннаб кхыча мехкашкара студенташ. Цар хьалдаьд нах чубаха цIенош, тика, птичник, теплични комбинат, эргаьккха тоаьй совхозни автоматически телефонни станци.

Укх шера гIишлошъеча отрядашца ва 60 эзар советски студент-доброволец. Ахкан шин-кхаь бетта 110 миллион сома мaьха гIишлой балхаш де деза цар. Из йоккха программа кхоачашъеча дакъа лоацаш ба кхыча мехкашкара студенташ а. ГIишлошъеча Ерригсоюзни студенчески отрядо деуунга диллача цар дер-м дукха хIама а дац. Кхоачашбаьча балхага хьежжа лоархIам бе йиш йий; «къахьегама кхоалагIча семестра». КIезига лоархIам болаш дац кагийча нахен мехкарашен къахьегама закалка елга. ХIаьта дукха болча кхыча мехкашкарча студенташта байзаб Советски мохк, цун нах. Шоаш цIаболхаш шоашта хетар дийцар цар «Степной маяк» яхача областной газета оагIонаш тIа. Тхо ткъаьи пхийтта ва, хIаьта тхо эггара къахка СССР-е а даьхкад,—йазду Ярослав Ласковске, Брно городера баьхкача чехословацки студентий группа кулгалхочо — эггара чIоагIагIа тхо цецдаьхад Советски мохк боаккха хиларо, массанахьа тхо безаме, бочча тIаэцаро. Лагера балхах дийцача, нийсагIа хургдар иштта чIоагIа тха-йоакхо ца йича.

Оаха болх во баьбац. Къаьстта а дика хет Советски коллегаш тхоашта байза. Юртбоахамен хьунеи институташка дешаш бола студенташ вIашагIбеттабеннаб моттигерча специалисташца, уж хиннаб фермашка, «Боровое» яхача заповеднике. Хургбола педагогаш — школашка. Целина тIа тхоашта корабаь доттагIий тхона цIаккха а бицлургбац».

Точни механикай оптикай Ленинградски институте деша вагIача поляка Янек Калускена целина геттара а чIоагIа езаеннай. Кхычахьа дIа-юха ахара тIера ва со, — йоах цо. — Шаккха а лагалацар сона целина иззал хоза я, аьнна...».

Ленинградски университета советски студенташа дувцачоах, кхыча мехкашкарча студенташа хьинаре къахьийгад. Шоай нормаш гаьнна тIехкхоачашйора цар. Лагерча кагирхоша спортивни ловзараш дора, художественни самодеятельносте дакъа лоацар.

Анатолий ПРАЗДНИКОВ,
АПН корреспондент.

Грозненски района «Атагинский» совхоза механизатораша толаме караерзаяьй ка бола ялаташ хьувкъадара технологи. Укх тIеххьарча массехк шера цар тIехкхоачашъю ялаташ хьувкъадара план. Масала, укх шера а дика хьувкъадир гурахьа дIадийна кIа, мукх, горох. 1385 гектарах хIаране тIара 24 центнер гурахьа дIадийна кIа чуийцар совхозе, хIаьта планах чуэца дезар 21 центнер мара яцар. Планал 3,6 центнер совгIа хIара гектара тIара хьувкъабир мукх, иштта дика хилар горох, рожь. Цу тайпара дика толамаш даха совхоза механизаторий вIаштIехьдаьннад лаьтта леладара агротехника лакха хилар бахьан долаш.

ЯЛАТАШ ХЬУВКЪАДАРА

Пятилетка хьалхарча шера даьха уж дог гIоздоаха толамаш дIачIоагI а деш хьатIадоагIача шера ялаташ хьувкъадара хIанззе а оарцагIбаьнна совхоза кхаш леладераш, механизатораш. Эггара хьалха укхаза къаьстта чIоагIа терко ю яьб ахара а ялат дIадувргдола лаьтташ кийчдара а. Цулухьа хIа аьнна ялат чуийца доаллаше а аха доладу лаьтта. «Атагинский» совхозе лаьтта оахаш итт агрегат я, царех хIаране шин сменах болх бу. Цу гIулакхо торо хулийт ялаташ чуэцараи пIаьхка уж дIаде лаьтта кийчдарaи дукха юкъ юкъе ца йолийта. Ялат чуийца даьнача 2221 гектар лаьттах хIанзле а аханел совгIа дар аьха даьннад.

Октябра пIей сийна социалистически яхье баьннача дукххача механизатораша уж балхаш деча хьинаре къахьег. Къаьстта дика болх бу механизатораша Самбиев Вахасеи Вазаев Адланеи. Нормах 4,3 гектар лаьтта аха дезача царех хIаране сменах 5—6 гектар оах. Цар агрегаташта тIехьа да катокаш, маккхаш. Иштта болх вIаштIехьбаккхарах торо хул лаьтта оахаше а из цамца даккха а цунцара зене баьцаш йоахе а.

Лаьтта оаххаше а удобренеш а тес механизатораша. Гурахьа ялаташ дIадувргдолча гектара лоархIаш 3—4 центнер суперфосфат тессаргья. ХьатIадоагIача шера шекара свеклай хьажкIаши дIаювргйолча хIара гектара тIа 10—15 тонн дохкаденна кхо хилла лерхI совхозе. ХIанз цу тайпарча кхашта юхе хьатIаозаш латт кхо, кастта из дIа-юха тесса болалургба механизатораш.

Сийлахь - боаккхача Октябра баха мабоагIара накъа бахара тIагIертта къахьегача механизатораша чIоагIа йоакхо ю хьатIадоагIача шера ялаташ хьувкъадара хIанзе а цIенхаштта кийчо яра.

А. ПЕНЬКОВ,
ВЛКСМ Грозненски райкома секретарь.

КОМСИЙ КЕРДА ХЬУВКЪАМ

БIаьстан юххьанца денз чуийнна балхаш деш хиннаб укх шера «Наурский» чхьагIара совхоза механизатораш. Сихха комсаш хьаяьста а баьнна уж йоIаш, лазараш ца хилийтара молхаш етташ, хан-ханйахьа оасар деш хьабаьхкаб комсаш лелаераш. Укх тIеххьарча хана шерра къовсам лоаттабир кхашка «мильдью» яхача лазарца. Из болх дика чакхбаьккха хилар бахьан долаш лазар дIа ца даржийташ юхасоцадир.

Комсашта шортта йIовхал эшаш я, бакъда цунга хьежжа тIоадал а еза царна, цулухьа укх тIеххьарча беташка геттара чIоагIа терко йир совхозе комсашта вегетационни хий дехкара. Насосни установкаех, дождевалкаех, кхыйолча механизмаех керттIа пайда ийцар бригадашка. Кадай лелабора из болх хий детташ баьхкача Олейникова Николая Кузьмича, Редкозубова Владимира Алексеевича, Сергеева Ивана Дмитриевича. Дийнахьа нормах 0,7 гектара тIара комсашта хий тоха дезача метте царех хIаране 1,4 — 1,5 гектара тIа хий тохар.

Болх дика вIаштIехьбаккхар бахьан долаш планал совгIа бIаьш гектарашка агIача комсашта вегетационни хий техар.

Иштта хан—ханнахьа агротехнико яххача тайпара цар дерригa балхаш леладеш хиннадаь дика хьахинай цар хIанз чуэцаш латта комсаш. Шоаш кхебаь хьувкъам сихха, 25 дийнахьа, чуийца бовла дага ба совхоза механизатораш. Из чакхдаккха атта хургдац, бакъда цар балха тем ташка хьежача из царна карагIдала деза.

Совхоза шоллагIча отделене хIанз комсаш хьайоахаш комсомолка Соболева Раисас кулгалду бригада йоалл. Цар кхеьраш «щасла» яхача столови сортах йола комсаш я. Лакха хьувкъам кхебаьб цу бригадо. Планах гектара тIара цар чуэца езар 70 центнер яр хIаьта хинна хьувкъам 110 центнер ба.

Хьинар кхо ца деш къахьег комсаш хьайоахаш боахкача П. Петричевас, М. Николаенко, М. Магомадовас.

Комсаш чуэцаш латтача цхьаттара уж йоIаше, сортировка еш ба укхаза, цхьаккха комсий яьшка, дхьийтац кхашкара сортови йоацаш. Из болх хала бале а дийнахьа 500 килограмм комсаш хьаяьха баьнначул тIехьагIа царна обрезка яь кийчъю бригаде хьалхе лелаечар.

Кийчъяь яьнна комсаш дукха гоаца еш сихха кхашкара дIаозаш ба Н. Гринченко трактора тIехьа йийзача лафета тIа болх беш бола грузчикаш Б. Пономарев, В. Кузнецов, П. Касаткин. Шин дийнахьа 30 тонн комсаш кхашкара заводе дIаккхачийтай цар.

Дика отталаьд бригадашка социалистически яхь лелаяреи материальни безам совбаккхарeи дола гIулакхаш. ХIара кIирах баьча балха итогаш ергIэлаш соцам баьб. Нормал совгIа комсаш хьаяьхачарна 10, 15, 20 сом премеш тергйолаш я. Цу гIулакхаша дика, аьттув хулийт кхашкара болх сихагIа чакхбаккха.

М. СУЛТАНГИРЕЕВ.

Планал совгIа

Наьсарен района «Назрановский» совхоза Пхьилекъонгий юртарча отделене болхлой воацачa хана доа ца деш ка бола ялаташ чуийца баьлар.

ХIанз хьайбашта доакъар Iалашдеш ба отделене. Хьакха йолаьй дIайийна а эрий тIаьнна а баьцаш. Жа чудохкаргдолча кошарашта юхе 400 тонн аьлах аргIаш даьд хIанзле. Низ ца кхобеш къахьег аргIаш деча Ведзижев Султана, трактористa Плиева ИсмаIала.

Механизатораш болабеннаб хIанз аьба лаьтта аха. ХIанале 700 гектар лаьтта аьхад. Из болх дика бу трактористаша Оздоев Хаматхана, Плиев Вахас, Котиев Бембулата, кхыбараша.

С. ПАРОВ.

IА МАССАНЕНА А ДОАГIА

ШоллагIа бутт болабеннаб Шелковской района Кирова цIерахча колхозе силоса лаьрха хьажкIаш чуэцаш латта. Цу хана денз колхозе чуийца хьажкIаш 340 гектар мара яц, хIаьта кхы а чуэца езараш 280 гектар я. Планах 13 эзар тонн силос дIайолла езача дIаелла яьннар 5 эзар я. Колхоза шин бригада кхашка моша доакъар чуэцаш даим йиъ комбайн хиннай.

ХьажкIаш хьокхаш воаллача комбайнерага Дробязко Макарага оаха хьаьттар: «Мел чуийцай оаш хьажкIаш? — Косарыхина Александраца цхьана 150 гектара тIара доакъара лаьрхIа хьажкIаш чуийцай оаха, — аьлар Макара. Из геттара кIезига я. Бетта дукхьал шоай норма мара ца йоккхаш хилча а (хIаране норма 5 гектар я) 300 гектара тIара хьажкIаш чуэца езар цар. Дика кийчъаь яцар Дробязко лелаю комбайн. Шиннахьа даьннача Iургашка гIолла кагий силос Iоухар.

Комбайнашкара моша доакъар дIаозаш пхи автомашин я. Уж тоъаш яр. Бакъда, тхо шоллагIча бригаде дахача укхазара хьал кхы тайпара дар. Комбайнаш каст - каста сеца латтар, автомашинаш кхоаяцар хьажкIаш дIаоза. Силос бархI километр гаьна дIайоллаш яр. Оза а ца озаш дIайоллар из кIоагашка. Шин комбайна гIулакх деш пхиъ Шелковской АТХ-ара яйтай цаI колхозеи еррига ялх автомашин мара яцар. 22-ча августа бIарччача дийнахьа 44 автомашин етта моша доакъар шин комбайца тIара дIадахьийтад комбайнера Чалова Александра Максимовича, хIаьта цунца ваьлача Богина Николая Алексеевича 16 автомашин хьалйиза мара аьттув балацар. Цу дийнахьа цун комбайн дукхача хана еха лаьттар. Еха латтар доацаш хIара дийнахьа а хIаране 4—5 сахьат ха йоаю транспортага хьежашйоах комбайнера Чалова. Берригa бехк Шелковской АТХ-ара баьхкача шофераштеи цар кулгалхоштеи дIатIабехк колхоза кулгалхоша. Уж бакълув. 23 августа колхоза гIо де итт машин яйта езаш вар АТХ начальник нов. Чубченко, хIаьта укхаза хьаккхьачараш пхиъ мара яцар. Хьаяйтача пхенне а леррттIа болх баьнзар. Иштта цул хьалхарча дийнахьа АТХ-ара вайтача № 34—66 йолча автомашина шофера бIарччача дийнахьа цхьа рейс мара йинзар, хIаьта шиъ пхиппа рейс мара ца еш висар.

Цу дийнахьа геттара гарга силос дIайоллаш хиннача цхьоалагIча бригалера автомашинаш шоллагIча бригаде хьахьожае йиш яр. Укхаза йиш яр лафеташ «Беларусь» яхача трактораштa тIехьайийза болх бе, Лафеташ колхозе йолаш я. Бакъда из данзар кулгалхоша.

ЦхьоалагIчен шоллагIчен бригадашка комбайнаш хьажкIаш хьокхаш латтача кхашкен автомашинаш доакъар дIаозача наькъашкен сангараши кIоагаши доахк. ШоллагIча бригаде цу тайпарча сангара тIехьйоакхаш хьалкхеса комбайн сахьата оаттхал хьа а ийкха сецар. Бульдозера цхьан сахьата болх бича нийсдаь даргда уж наькъаш.

Дукха хьажкIий тIомараш яда кхай тIа. Уж кхай тIа хьал ца, эцаш ютаргья оаш, аьлча, укхаза детташ дола доахан доажадергда оаха,—йоахар колхоза парторганизаце секретара нов. Молочкова.

Доакъара лаьрхIа хьажкIаш чуэца болабеннача хана денз шоаш мел болх баьб ховш бацар комбайнераш. Царна юкъе социалистически яхь лелаяц. Е шоферий е комбайнерий материальни безам совбаккхара даь хIама дац. Делкъа хана механизаторашта кхай тIа кхача кхахьац. Из цIагIара кхаьа беза цар.

ХьажкIаш геттара йоккъалуш латт. ХIанз мо мара дIахо а цар шоай болх сих ца бой кхы а цхьа бутт безаргба царна доакъара лаьрхIа хьажкIаш чуийца бовла. ХIанз уж лаьттащ мукъа а даьхха аьха ялат дIаде деза ха хьагIаэттай. Уж кхоачамбоацараш дIахо ла мегаргдац. ЦIенхаштта тоабе беза болх.

С. МАЙСИГОВ,
тха себкорр.

IИЛМАН-ТЕХНИЧЕСКИ КОНФЕРЕНЦИ

Кхаь дийнахьа город Орджоникидзе хилар материалашта электрофизически электрохимически обработка яра методаш ювцаш йола Iилман технически конференци. Из гулъяьяр Орджоникидзевски КПСС горкомон Къилбаседа-Кавказски техничeски информаце центральни бюроси, Къилбаседа-ХIирий Iилман-техничeски информацеи пропагандаи Щенон, Ростовски машинашъяра технологe Iилманан-Тоххама институтои. Конференце дакъа лаьцар дуккхача городашкара викалаш: Волгоградера, Ростовера, Краснодарера, Ленинградера, Москвера, Грознера, кхыча а городашкара. Дика, кIоарга чулоацам, болаш доклад йир Москверча металл хеладеш йолча станокий Iилман-тохкама экспериментальни института Iилман болхлочо нов. Г. М. Якобсона.

Конференце вай республикера хилар ВНИИКАнефтегаз института опытни заводера керттера инженер нов. А. И. Ляшенко, Гудермесски мединструментий заводера А. В. Лавренко, ин. П. Л. Бабин, В. С. Коротенко, А. Г. Пропасов, кхыбараш.

С. ЛЕОНИДОВ.

КЪАХЬЕГАМХОЙ ДОТТАГIА

Август бетта цхьайтта шу дизад Грозненски депо машиннаькъахой «Локомотив» яха пенгазета хIара денна арадувла. IуIрийна балха хьабоагIача болхлой эггара хьалха бIарг кхет проходной хьалъэлла уллача газетах. Нагахьа саг дIаводац из ца дешаш, хIана аьлча цу тIара царна довз предприяте къахьегамхошта кагIдийнна дика гIулакхаш, хьалха латтарий цIераш. Дика хьал хилац газета тIа моллагIча хIаман тIагIолла критика яьча сагага. Харцахьардар гучадоаккхаш, дикадар хоастадеш хиларах дукха деза шоай газет машиннаькъахошта. ТАйп-тайпара я газета тематика, цо дувц коллектива вахара юкъе лоархIаме мел дар: ремонта дикал, производства комплексни механизаций, цехий цIенал. Шоай опытах лаьца дувц балха хьалха латтараша.

Газета низ коллективацара бувзам чIоагIа хиларах латт. Хадданза газета тIа ядеш дуккха автораш ба. Царна юкъе ба машинисташ Дзандаров, Сергиенко, слесараш Хажиев, Назаренко, цехий мастераш Джабраилов, Аванесов, инженераш Слеткова, Пачина, Савицкий, бригадир Стрижак, дуккха кхыбараш а. Сменах болх беш ялх редколлеги я, сиха ца луш ший хан-ханнахьа газета аргIанара номер арахец хIара редколлеге коллективо.

МоллагIча газето санна «Локомотив» газета редколлеге ший керттера декхар лоархI кепатохаш йола материал къахьегамхошта пайдане, цар балха новкъостал деш хилар, хIаьта белгалдаьккха кхоачамбоацар дIадаккхара а оарцагIбоах газето цу гIулакха бехке бараш.

Г. АНОХОВ,
«Локомотив» яхача хIара денмарча пенгазета редактор.

ХЬОГАЛ ДIАЯККХАР

ИРТЫША ХИЙ ЦЕНТРАЛЬНИ КАЗАХСТАНЕ КХОАЧАРГДА

Шортта хий хилар — казахски халкъа даим дагадоаллар. Из кхоачашдеш ба хIанз советски нах.

Иртыш-Караганда яха 475 километр дIаьха дола канал Беловка яхача поселкера дIадоладенна Экибастузеи Карагандеи кхоачаргIа. Дуккхача лаьтташта хий дилла торо хиларал совгIа, канало йиш кулийтаргья Центральни Казахстанерча йоккхача промышленни комплекса — Караганда кIора боаккхача шахташ, Темиртау химически металлургически предприятеш мел эшача хица Iалашъе.

ХIанвалца хьа из тайпара дукха болх баьбац советски гидрогIишлошъераша. Хьалъеш латт ткъаьи шиъ насосни станци, йийтта плотина, ткъаьннел совгIа тIий. Хьалдаккха деза бIаьи шовзткъа миллион кубометр лаьтта.

Насосни станцеша пхи бIаь метр лакха айдергда иртышски хий. Канал дIадолалуча хьалъяьча керттера станце гIолла цхьан секунда 75 кубметр хий чакхдаргда. Аьхки иззал мара хий дахьац сихача Днепра а е Угличена юхе кхаьчача хана Волга а.

Казахстане искусственни хий дуллача бу берригa болх механизмаша кхоачашбу. Цкъаза кхертIой доахка лаьтта дохаде ца могаш юс механизмаш, тIаккха царна новкъостала боагIа взрывникаш.

Кхо шу даьлча СССР сигалбесарча артерий мугIаре оттаргда Иртыш-Караганда яха канал.

Иосиф МАЛЯР,
АПН корреспондент.

IIАДОАГIАЧА ШЕРА ЛАЬРХIА

Гурахьа дийнача ялатий лакха хьувкъам кхебаьб тха совхоза къахьегамхоша. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 22 центнер гурахьа бийна мукх, 20,7 центнер кIа даьккхар. Из лийрхIачул дукха дукхагIа да.

Тха кхаш леладераштa цIаькха а гучадаьлар лаьтта леладара культура дикагIа мел хула цхьан гектара хьувкъам лакхлулга.

ТIехьагIа дечул хьалхагIа оахам дар толашагIа долга дика ховш да. Полупаро дикагIа эффект лу, хIана аьлча якха дийрзача лаьтта питательни веществаш Iов, обработка яьча лаьттаца дикагIа соц тIоадал. Гурахьа дув ялаташ чуэццаше доладелар тхо полупар кийчъе. Ча вIашкатохаш, юхейиса юхкаш цIераш етташ йоагаеш, оахамаш дора.

Тракторийи механизаторийи кхоачам ца хиларах тIехьадувл оахам дар, алар тIера хул цхьабараш. Бакъ хургдац, нагахь санна тха совхозе техникен нахи кхоачамхилал ба аьлча. Боккхача лоархIаме да оахам деча агрегатех рационально пайда эцар, механизаторий къахьегам нийса вIаштIехьбаккхар.

Оаха хьалххе техника кийчйир, шин сменах болх бергболаш нах дIа-са нийсбир. ХIанз цахаддаш оахам деш цхьайтта агрегат я. Бийсанна кхы а пхиъ тIатох оаха царна. Дийнахьа силос йоллача болх беш я уж.

Иштта бизза пайда эц оаха трактopex.

Оахамаш мишта ду хьож.

ХIанале 1800 гектар совгIа лаьтта аьхад тха совхозе.

Кхай тIара дIа ца бовлаш хувцалу трактористаш. Агрегаташка хьож, нагахь еха моттиг нийсъелча цигтача цхьана тоаю. Доагори кхыйола эша материалаши оахам деча дIатIаккхухь.

Оахам дале хIара гектара 5 центнер кхоачийташ минеральни удобренеш товс оаха. ХIаьта тракторно - полеводчески бригада бригадир Абдулвахабов Мицы волча шоллагIча отделене 800 тонн минеральни удобренеш тайсай. Цо торо хулийтаргья хьувкъам совбаккха.

Оахам деча хьинаре къахьегаш дика хьокхамаш доах хьалха латтача механизатораша З. Акаева, М. Абаева, Н. Манчигова, иштта кхыбараша. Дика болх а беш сменни заданеш дукха тIехкхоачашъю цар.

Гурахьа дIадувча ялаташта лаьтта дика кийчду Шляхов Михаил управляющи волча цхьоалагIча отделене.

Фу кийчделга а дицлац тхона. Гурахьа дIадувргдола фу хIанале ах цIендаь кийчдаь складашка латт. Деррига кондиционни да.

Н. ДАВЫДОВА,
Ачхой-Мартана района «Самашкинский» яхача совхоза агроном.

Сурташа дувц

ВИННИЦКИ областа боахамашка гречиха чуэцаш латт. Тульчински районерча КПСС XXII-ча съездa цIерахча колхоза хIара гектара тIара 14—15 центнер йоалл.

Б. Копыта сурт.
ТАСС фотохроника.

Андрей Петрович Гетемидa вовзбIаьш долча батумски бераштa. Пионерски Iам тIарча «Юные спасители» яхача школе цо кулгал а деш вIашагIъеллай хи тIа лыжаш хехкарий 7 шерагара 18 шерага кхаччалца ха йола 50 бер чудоагIа группа. Тренера Iомабаь дуккхабараш хIанз флоте а эскаре а гIулакх деш ба. ХIанз къонача спортсменаша хадданза тренировкаш ю.

СУРТА ТIА: къона спортсменаш ладувгIаш ба тренировкаш йолаялалехьа хьалхагIа тренера Андрей Петрович Гетемиде луча указанешка.

М. Редькина сурт.
ТАСС фотохроника.

Дукха ха йоаццаш Пельзень яхача города улицашка (Чехословацки Социалистически Республика). арадьлар г. Остраверча «Шкода» предприяте болхлошен инженерашен хьаяь Т-11 яхача кердача маркагIа йола троллейбус. Кастта кердача моделах яь машинаш хургья Словаке столица — Братислава улицашка а.

СУРТА ТIА: Пельзень яхача города улицашкара кердача моделах яь троллейбус.

ЧТК—ТАСС сурт.

«СЕРДАЛО»

3-гIа оагI. 25 август, 1966 шу.

Литовски ССР. «Эльфа» яха вильнюсски завод — республика йоккхагlа йола электротехнически предприяти я. Цун продукци вай мехка меттел, доазол дехьа а йоьзаш я. Алхха хьалхарча ах шера заводо арахийцай кlезига низ бола тайп-тайпара 897 эзар электродвигатель, 75 эзар магнитофон.

Сурта тlа: «Эльфа» яхача завода контролер Люда Амахина «Айдас» яха магнитофон тохкаш йоалл.

М. Баранаускача сурт.
ТАСС фотохроника.

КАСТТА ДЕШАРА ШУ ДОЛАЛУ

ДЕШАРХОЙ ЙОАКХО ЯЬЙ

ХьагlадоагIача кердача 1966—1967 дешара шера дукха да Грознерча школашка деша гlоргдела бераш. Масала, Грознерча № 3 йолча школе деша гlоргда 1400 бер, царех 160 эггара хьалха а долхаш. № 1 йолча школе кердача дешара шера воагlаргва 1200 дешархо, царех 90 гаргга юххьанцарча классашка а волаш.

Дlадаха дешара шу чакхдоаллаш доккхий деххараш даттар директораштеи хьехархоштеи хьалхашка. Уж дехарийла бар хьалхара деша гlоргдолча берий учет е, царна массанена дешареи гойтареи пособеш Iалашъе, дешара шу дlадоладалалехьа школаш ханнахьеи дикеи ремонт а яь кийчъе, кхыдола гlулакхаш де. Дешара шу чакхдоаллашехьа тохаелар хьехархой коллективаш. Цу гlулакхa лаьрххIа юкъе эзар ерригa общественность, дешархой, хьехархой.

Теттара дог раьза долаш школашта ремонт еча новкъостал дир дешархой даьша-ноанош. Царна юкъе бар квалифицированни болхлой: мастераш, маляраш, штукатураш, каменщикаш дукха кхыбараш. Дика дакъа лаьцар техническни болхлоша а.

Цу массане а низаца школай пенашта, тховнашта кlир техай, парташта, истолашта, доскашта, кхыйолча мебела басараш хьекхад.

ЧIоагIа къахьийгад № 1 йолча школа дешархоша. Цар 150 гlандашта керда дермонтин тlатехай, 30 истола тlа керда фаттан а хьакха улгаш техад, цул тIехьагIа лак хьекхад.

Уж тайпа балхаш деча белгал баьннаб № 3 йолча школера дешархой а. Царех ба А. Ханциева, Л. Гончарова, А. Афонина, кхыбараш. ДIалаьрхIача верригаш а № 3 йолча школе болх баьраш 35 саг хул.

Ремонтни балхаш дарал совгIа чIоагIа йоакхо яьй хьохархошеи дирекцеси деша загIача берашта мел эша дешареи гойтареи пособеш Iалашдеча. ХIанз школашта мел эшараш Iалашдаьд, дика кийчъяьй бераша практически занятеш дIакхухьаргйола кабинеташ. Дукха я № 3 йолча школе тайп-тайпара гоглалаш Iомаю кабинеташ. Цу кабинеташка дешархошта пайданегIа а дешара уйла дикагIа хургйолаш а еррига инвентарь, инструменташ хьатIаенай, дешара шу дIадолалушшехьа цхьаккха ди ца доалеш болх бара. Иззамо дика вIаштIехьдаьккхад из гlулакх № 1 йолча школе а.

Укх аьхки шин школа бераш практиках совхозашка даха хилар. Царна бар цар хьехархой а. ЧIоагIа баркал долаш чакхъяьккхай бераша практически занятеш.

ХIанз дерригa ремонтни балхаш чакхлаьиначул тIехьагIа кердача дешара шера планаш уттаяьй школашка. Дерригача берий учет яьй, хьехархой кадраш вIашагIтехай. Масала, № 3 йолча нсв. Н. Зеленская директор йолча школе «Просвещене отличник» яха значокаш йолаш хьехархой Я. Деребизова, Т. Малошийченко, Л. Романенко, иштта кхыбараш ба. Укх шера Грознера пединститут яьккха кхы а ялх хьехархо венав берашта хьеха.

№ 1 йолча школе я дукха ба Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни хьехархо яха цIераш йола хьехархой. Царех ва А. А. Иван, кхыбараш.

Школай хьехархоша шоашта хьалхашка деккар отталаьд кердача дешара шера шоай хьисап, хьакъал, знанеш берашта яла.

Р. АУШЕВ.

ШКОЛАШ КИЙЧА Я

Алхан-Кала яхача юрта болх бергболаш кхо школа я укх шера. Царех эггара йоаккхагIчарех цаI лоархIаш школа я Элимбаев Пата Хамидович директор вар. Дешархошта аттагIа, дешара пайданегIа я из школа. Деша дагIача берий хьашташ кхоачашдара дешара хьисап, уйла дикагIа хилийтара дика спорта зал, тайп-тайпара професеш Iомаергйолаш массехк мастерскеш, кхыдола гIулакхаш вIаштIехьдаьхад школе.

Дика вIаштIехьбаьккхаб укхаза школа кердача 1966—1967 дешара шера кийчъяра болх. Цу гIулакха лаьрххIа оарцагIбаьлар хьехархой, дешархой, общественность. ХIанзале чакхдаьхад дерригa ремонтни балхаш. Масала, школана чуреи тIереи пенашта, тховнашта кIир техай, истолашта, парташта, кхыйолча инвентара, ремонт а яь басараш хьекхад, иштта кхыдараш даьд.

Къаьстта дика къахьийгад цига хьехархоша Саенко Ивана, Винокуров Николая, Салгериев Сайпуддина, Кнотин Вячеслава, техническни болхлоша Зайнапа, Iайшета, Зан АбдуллаевгIар.

Хьехархошта лаьрхIа хьатIаденад мел эша дахчеи кIори. Из болх беча чIоагIа къахьийгаI шофераша Имаев Сайд-Махьмада, Дилаев Сулеймана.

ДIадахача дешара шера чIоагIа гоьта яр директор Еремин Виктор волча юхьанцарча школе. Кхыча тайпара да цигара гIулакх хIана. Школана юхе илла здани школана лаьрхIа хьаелларгья. Хьалха цу чу яр тиша мастерской хIаьта укх дешара шера 300 моттиг йолаш классаш тIакхийттай бераш та. Кердача классашка мел эша ремонт яьй хьехархоша Писков Петра, Магдиев Билала, Еремин Эдуарда, Алимова Амината, Дадаева Зайнапа, Саидова Небе, кхыбараша дакъа а лоацаш. ХIанз массайолча классашка цIена я. Массанахьа кIир техай, басараш хьекхад уйнашта, парташта, истолашта, доскашта, кхы мел эша гIулакхаш даьд.

— Квартиращцеи доагоча хIаманцеи Iалашбаьб оаха хьехархой, хIаьта хIанз школана кхоачашхургдолаш дахчеи кIори хьатIакхухьаш да тхо, — йоах школа директора нов. Еремина. Кердача 1966—1967 дешара шера кийча я школа.

Дешара шера дика кийчъяьй директор Сагина Евгения йола юххьанцара школа. Укхаза ялх шера дешаргдолаш болх вIаштIехьбаьккхаб. Классаш ца тоъаш хинна мара бархIшерара школа хьаелла лаьрхIазар укхаза. Цхьабакъда тIадоагIача шера из гIулакх цу тайпара вIаштIехьдаккха лерхI школа болхлоша. Школе мел эша ремонт яьй, хьехархой кадраш вIашагIтехай.

Дукха ха я Булари яхача юртара бархIшерара школа дешара шера кийчъяь. Цу балха чIоагIа къахьийгад школа директора А. Бондарева. Ерригача классашка кIир техай, парташта, истолашта, доскашта, уйнашта, кхыйолча мебела басар хьекхад, дешара-гойтара пособеш Iалашдаьд. Ремонтни балхаш деча белгалбаьннаб хьехархой Газимаев ХIарон, Джабраилов Султан, техническни болхлой Исраилова Дадак, Зелимханова Iайна, Ибрагимова Секимат, кхыбараш.

КIира совгIа ха мара йисаяц дешара шу дIадоладала. Дика садеIа, доагIаргда бераш деша. Цар гIулакха кийча я школа.

Марша доагIалда бераш!

Я. ЦУЕВ.

Нохч-ГIалгIай Iилман-техническни информацеи пропагандаи Шемейн металлообработка областной новаторий Советои «Гаро» заводе дIадихьар токаранноватора ди. Республика мехкдаьтта чакдоахачеи машинашъечеи предприятешкара токараш, фрезеровщикаш, мастераш, технологаш, механикаш гулбеннабар опыт дIа-юха эца, карагIаьннараши де дезараши дувца. «Гаро» завода новатораша хьаяьча кердача прогрессивни инструментехи приспособленехи лаьпа дийцар цу завода керттерча технолога нов. Тишенко, технолога нов. Хащенко. Иштта цар дийцар Таганрогерча, «Ростсельмаш» заводерча новаторашта карагIдандаьннарех.

Массане теркам къаьстта чIоагIа тIаззар 500 миллиметрага кхаччалца диаметр долча цилиндрически Iургашта раскатка еча роликови инструменто. 10—15-зза лакхъю цо къахьегама овсарле, обработка цIенал дIакхоач 9—10-ча классага. Цу инструменташа болх мишта бу а хьахьекхар гулбеннарашта.

Токараш-новатораша тIайийцар рекомендацеш, кердача инструментий чертежаш хьайийхар.

Л. САЛЬНИКОВ,
Нохч-ГIалгIай Iилма-техническни пропагандаи информацеи цIен воннхагIвола инженер.

НОВАТОРИЙ ДИ

ДУКХА БЕРАШ ДАЬЧА НОАНОШТА «МАТЬ-ГЕРОИНЯ» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо 1966 шера 6-ча августа денз долча Указах «Мать-героиня» яха сийлен цIи еннай. «Мать-героиня» яха ордени СССР Лакхехьарча Совета Президиума граметаши хьожаеш итта а кхы дукхагIа а бераш лаьчеи уж кхедаьчеи ноаношта.

Цунца Нохч-ГIалгIай АССР-е гIолла:

1. **Албекова Алимата** — Ножай-Юрта района, Эникали яхача юртарча цIен-нанна.
2. **Гогиева Гелеза Казбана** — Наьсарен района, БурокIаларча цIен-нанна.
3. **Добриева Iусмана Алимата** — Наьсарен района, Гамурзиево яхача юртарча цIен-нанна.
4. **Идигова Сацийтана** — Сунженски района, Серноводск яхача юртарча цIен-нанна.
5. **Нальгиева Мадината** — город МалгIабика цIен-нанна.
6. **Плиева Исраила Пирдоса** — Наьсарен района, «Назрановский» яхача совхоза болхлочоа.
7. **Тагилова Аппатайна** — Ачхой-Мартановски района, Орехово яхача юртарча цIен-нанна.
8. **Хаджиева Бакарбина** — Ачхой-Мартана района, Ачхой-Мартан яхача юртарча цIен-нанна.
9. **Здильханова Товсарена** — Ачхой-Мартана района Буматяхача юртарча цIен-нанна.

Улан-Удэгара Баргузин яхача городага кхаччалца боккъала а башха кхо бIаь километр бIаьха бола никъ биллаб, тайгерча хиш тIа тIаьш техкад.

Сурта тIа: Турка яхача хи тIа тIилла керда тIий.

М. Миневва сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактора зам.
А. А. МЯКИЕВ.

Вежарий мехкашкара хоамаш

ВАРШАВА МИШТА ХУРГЬЯ... 2000 ШЕРА

ВАРШАВА. (АПН — Арпресс). Дукха ха йоацаш укхаза хиннай 1985 шерага кхаччалца столица а варшавски воеводство а дегIакхувлара перспективни плана хетталь польски городашъерашеи экономисташеи дакъа а лоацаш хинна Iилман конференци.

Проектах лерхIаш да 2000 шу гIакхачалехьа Варшавана гонахьа городий-спутникий шиъ гом булийла. Царех цаI хургба Варшава административни доазонашкара 60 километр гаьна, цига хургья хIанз столице ядача предприятеех совъяраш. 120 километр гаьна хургболча арахьарча гома чу гIоргья Варшаваца шийца меттел, гаьна ядача районашца а тIехьа ювзаенна промышленни предприятеш.

Массе а оагIонашкахьара йийцачул тIехьагIа из план столицаи варшавски воеводстваи халкъа совета чIоагIъяйта тIахьоргйолаш я, тIаккха ПНР Министрий Советерча экономически комитетага дIа а лургья.

КРЕМИКОВЦИЙ КЕРДА КОТАЛО

СОФИЯ. (АПН корр). Болгаре къаман цIейна — ИйслагIча сентябра сийленца накъаяхара кийча луш, Кремиковски металлургически комбината коллективо керда йоккха котало яьккхай. Кердача конвертерни цехо эггара хьалхара болат даьккхад.

Эггара лоацагIча хан чухьа цех хьалъяь яккха гIерташ, чIоагIа хьинар айденна къахьийгар болгарски гIишлошъерашеи советски специалисташеи. ХIара шера 1135 эзар тонн болат доаккхалургдолаш ба пун низ. Цехе кхоъ 100 тонна йола конвертер я. Царех цаI хIанз болх беш я, вож шиъ кастта болх бе йоалургья.

Советски проектах хьал а яь, СССР-ча оборудованеца кийчъяь Кремиковски комбинатера керда цех — Болгаре Iаьржа металлурги дегIакхувлара баьккха лоархIамера гIа ба.

Б. ЯНКОВ.

ЛАЬТТАННА КIАЛХАРА ФЛЮОРИТА КЛАДОВОЙШ

УЛАН-БАТОР. (АПН — МОНЦАМЭ). БIаь метр хинна ца Iаш кIоаргача шахта чу итташ йолча тIехьаьнна йоккха сердал телача лампаша радуга масса а бесара лепаю флюориташ. Горнякаша вагонеткаш тIа а детташ шахтера хьалъарауххийт боккха мах бола из минерал. Из я Бархински флюоритовой рудник. Цун коллективо йиллача хьанал шин будт хьалха кхоачашъяьй кхоалагIа пятилетка (1960—1965 шш). Укх тIеххьарча итт шера чухьа рудникe йоахача флюорита дукхал ворхIазза алсамъяьннай.

Бархински горнякаша шоашта деккар тахь тIаийрал укх шера — ийлагIча пятилетка хьалхарча шера заданий ханал хьалха кхоачашъелга.

Сурта тIа: гидроэлектростанцена юххера хий дехкара канал.

В. Хоменна сурт.
ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ВЬЕТНАМ, ХЬО НАЬХА ДЕГАШКА Я!

Укх деношка Гаага уличашка гIолла США посольствагахьа бодар наьха мугI. Хьалхаваьнна водар соме аьшка зIы кач а тесса вола лакхача дегIара зIамига саг. Цу зIанарах уллар Iиса пайхамара сурт хьалтеха жIарг. Iиса-пайхамера дега тIа, гебагIа санна, чугIа яIар американски байракх тIаягIа гIадж. МоллагIарчу а санна болча голландцаша иштта ший тайпара гучайоахар Вьетнаме акхал леладеча американски «эздела», «керастала» мораль.

Рима дукхача кварталашка хилар итальянски кхалнаьхеи кагирхойи Союзо вIашагIйийтта дукхха а нах юкъе хинна митингаш. Мехкараша дIайоаржаеш хиннача цхьан листовка тIа язьдьдар: «Вьетнам гаьна яц, из поаллаха я, хIана вьлча дерригa дуне зIамигденнад. Тхона тIом безац. Тхона машар эш. Тха безам ба деша, болх бе, спорт лелае, вахаро тхоашта телача дерригача кхоачамех пайда а ийбеш дака. Римлянкаш, тхоах хьахкета, вай вахар, тIема кхерам а боацаш, мукъа хилийта новкъостал де!»

[illegible]

гIортара дукхьал шоай оаз кхайкае». Шоаш тIаийцача резолюце тIа пакистанцаша дIакхайкадаьд дукха нах бахача Ханоян Хайфонеи районашта тIа а ухаш США авиацес фегара детIача довнех, нагахьа санна адамлено агрессораш совца ца бойя, дунен халкъашта юкъера цIи ялар хургхилара шоаш кхераш болга.

Дукха ха йоацаш ДРВ президента Хо Ши Мина даь кхайкарал доашха а доашхаш, вовзаш волча английски общественни деятела философа Бертран Рассела аьннад из кхайкарал адамлен эхь-эзделга кхайкаш долга.

ЦIеча хи дембаш йохаергйолга, Къилбаседе чухьелхаргболга, кхыметтел ядерни герз деттаргдолга хьалхха а хьахойташ болча ВIашагIкхийттача Штаташа лоаттабеча кхерамах шийна, ше дIахо волаш хилара лоаттабу кхерам лархIа беза хIара саго, — аьннад Рассела.

...Нью-Йоркерча ПхелагIча авеню дука ха йоацца бIарагго йиш йо- [illegible]

ма я Вьетнаме тIом бе аха ца тугилга, призывной пункташта пикетирога, призывной вани елга, военни билеташ доагаделга, — из бахьан долащ суд яра кхерам боллашехь а. МугIарерча американцаша дика кхетаду Бухарестски совещане дIакайтар мел цIенхоштара да, хIаьта цар шоай правительствагара агресси дIайоакилга хьа а дех.

Боккъалара адамий эхь-эздел гойташ да пачхаьелкхений — Варшавски Договора доакъашхой Политически консультативни комитета Совещанес тIаийца довзаш дола документаш. Иштача маьхе лархIа е лаьрхIай хIанз а тIехьа дунен кепайоазон теркама юкъмоттига йола Бухарестски совещане решенеш. Ливански «Аль-Ахбар» яхача газето язду: «Ливански халкъо цо решенеех лерхI американски империализма тийшача балха зуламаш соцадара ка яргйола гIулакхаш уж хилар... Советски Союзой кхыча социалистически мехкашеи — Бухарестски совещане доакъашхоша... дерригача дуненга цIаьхха а дIахьекхад вьетнамски халкъ американски агрессена духьал цхьаь доацилга. Совещане цIаькха а дIахьувкх интернациональни революционни солидарноста Iалаьмата боккъа низ, хIаьта Советски Союзо цун байракх лаккха хьал а ихоаб».

Бакъдараша хьайоах бIехача тIема эскалаце США шоайцига а тIа-тIа дукхагIа эгIазкхувлилга.

Машара эскалаци — тIема эскалацена духьалI — из лозунг хIанз дерригача дунен тIа гIолла екаш я. ХIаьта ер тешал деш дола вьетнамски «Нян Зан» яха газет геттара бакъ а да: «Вай халкъо США дукхьал, даьхе къалхаръяккхар дукхьа лоаттабеча къовсама хьакехьа пачхаьалкхенаша — Варшавски Договора доакъашхоша, кхычарех тийша уллаш хIама доацаш а шоай лоIаме а хила гIертача кхыча вошал долча социалистически мехкаша, правительстваша, дерригача дунен халкъаша лоаттадача низ кхоачача гIонах, мадарра аьлча, американски агрессораштa дукхьал ювла, дерригача дунен тIа машар лорабара къамаш мукъадахара болам хьалкхоаба дунен халкъашта юкъера цаI йола фронт хиннай...»

А. ГУРКОВ.
(АПН).

Цхьан хана дIаяхача замалахьара монгольски столица Кара-Корум хиннача лаьтта хIанз хьахиннаб мехка эггара боккхагIчарех бола «Хар-Хорин» яха пачхьалкхбоахам. Из [illegible]

ДУНЕН МАССЕ А МИIИНГЕРА

ТАСС-а ТЕЛЕГРАФНИ ЛЕНТА ТIАРА

МОХК МУКЪАБАККХАРА ДЕН СИЙНА

БУХАРЕСТ. 23 август — румынски халкъа къаман цIей — доккхийча къахьегама совгIаташца белгалдаьд Румыне Социалистически Республика къахьегамхоша. Аджерпресс агентства хоам мабарра, укх шера хьалхача ворхI бетта валови продукци арахецара план 102,2 процент кхоачашъяьй промышленноста. 2,1 миллиард лей маьха я тIакхийтта продукци. Соахка хинначул 10,2 процент дегIаенай промышленни продукци укх шера. Цу гIулакхо хьахьокх социалистически индустри сихача темпашца дегIаухилга.

БОЛГАРСКИ ЭКСПОРТ ДЕГIАЙОАГIА

СОФИЯ. Болгарски промышленноста специализаци яьй 150 гаргга тайпа машинаши оборудованни арахецара. Электрокарашта экспорт яра даькъе дунен тIа хьалхарчарех йола моттиг лоаш Болгаре. Химически, кхачан, машинаш еча, ейгача, горни промышленноста предприятешта, хIаьта иштта гIишлой материалаш еча промышленноста а дунен халкъашта юкъерча дынкана 50 тайпа комплектни оборудовани лоаттае йиш йолаш я Болгари.

Революци хилалехьа Болгаре кхыча мехкашка 200 тайпа товараш дохкар, керттерча даькъе юрта боахама продукташ а йолаш. ХIана экспорт еча товарий списка юкъедоагIа 700 тайпа товар, царех 30 процент машинаши оборудованни я. Кхыча мехкашка ца эцача машинашка дIатодар Болгаре дукхагIча даькъе юхаметтаоттаду ший промышленноста продукци йоахкара чотах.

ИНДИРА ГАНДЕ ДАЬ КЪАМАЬЛ

ДЕЛИ. Инди кхыча блокех дIа ца кхетареи машаре дахареи принцип чIоагIа лелаеш я, хIаьта из политика машар лорабара тIадерзадаьча къаман хьашташа дIамадеххара а я, — аьлар Инде Премьер-министра Машара Дерригдунен Совета генеральни секретараца Ромеш Чандраца ше къамаьл деш.

Гера — атомни дари доацари цIендаь а дерригa а дIадаккхара тIехьа я ше, аьлар премьер-министра, бакъда, цу гIулакха дунен халкъашта юкъерча инспекце тIахьожам лоаттабе беза. ХIанз а тIехь ядерни бомбаш делхийтара дукхьала яр из.

Индира Ганде цIаькха а белгалдаьккхар, вьетнамски конфликт дIаяккхара эггара хьалха дезар Къилбасела Вьетнаме бомбаш еттилга соцаделга да, аьнна.

Ташкентски деклараци вахаре кхоачашъяра цхьадола хIамаш даьд Инде, аьлар Индира Ганде, хIаьта цу хьакьехьа Пакистана правительствага йоагIаш йола предложенеш яьй.

МОХК АЬГАЧУЛ ТIЕХЬАГIА

СТАМБУЛ. Дерригача газеташа кепаетт 19 августа Анатоле мохк агарах йола материалаш. Турце малхбоален районий кхоалагIа долча даькъ тIа мохк аьгаб. Цу районе я Эрзурум, Муш, Бингель, Хинис, Битлис, Варто яха городаш. Мохк агара къаьстта доккха зе даьд Хиниси Вартои яхача городашта, цига ца дохаш ялх цIа мара дисадац. Цу городашта гонахьа яа дукхагIйола юрташ юхаяьй. Газеташа хоам мабарра, дохалаьча цIеноашта кIала дукха нах боахк.

Зенаш кхийттарашта а човнаш ярашта а новкъостал дара мохк аьгача районе бIухой бахийтаб.

ХIанзарчоа даьча лоархIамех, мохк агар бахьан долаш 3000 саг вийнав, хIаьта массехк эзар сага човнаш а яьй. БIаь миллион лир маьха зе кхийттад мохк агарах. Газеташа белгал мадаккхара, лаьттан кIалха хьалха техача чинга низ йис балл яр. Еррига а 150 чинг техай.

Газеташа лазечоах, укх тIеххьарча 23 шера укх шера санна чIоагIа мохк аьгабац.

ИЗМИРСКИ ЯРМАРКА ХЬАЕЛАР

ИЗМИР. 21 августа Турце Президента Джевдет Суная хьайийлай ткъаьи пхийттлагIа йола Дунен халкъашта юкъера Измирски ярмарка.

Торжественни церемони чакхъяьначул тIехьагIа пачхаьалкхен министра Бильгехане Измира мэра Осман Кибарей ярмарке дакъа лоацача 44 мехка павильонаш хьайийлар. Изаал дукхача мехкаша эггара хьалха дакъа лоац Измирски ярмарке.

Измирски ярмарке даим дакъа лоацаш йолча Советски Союза шин павильоно дIалоаш 1800 квадратни метр лаьтта, хIаьта цига я 1500 совгIа экспонат: станокаш, измерительни прибораш, транспорта средстваш, юртбоахама машинаш, телевизораш, радиоприемникаш, кхыраш а.

Вай павильона экспозици хьагойт дегIадоагIача мехкашта СССР-о мел экономически техническни новкъостал ду-а.

АМЕРИКАНСКИ КЕМАШ КИЛЕ КХАЬЧАД

БОНН. 21 августа Балтийски форда тIарча ФРГ тIема-форда низий керттерча базе — малхбузен германски Киль яхача порте кхаьчай американски тIема кемай отрял, цунна юкъе да кхоъ эсминец.

Кепайоазоно яхачоах, США тIема-форда флота «дикагIдола кемаш» да уж.

ЛадувгIа

25 август, 1966 шу.

РАДИО: 8.25 — Ашараш. 8.45 — Къона тIехье яха передача (эрсий меттала). 16.00 — «В. И. Ленина дукха езаш хиннa музыкальни произведенеш» яха концерт. 17.15 — «Пятилетка гIишлош къаьсча кхайк» яха передача (эрсий меттала). 17.30 — «Шу кхаьча долча берашта гаьга чу хула лазар» яха беседа (нохчий меттала). 18.23 — Тха микрофона хьалхашка (нохчий меттала). 18.33 — Юрта боахама къахьегамхошта дола концерт.

26 август, 1966 шу.

РАДИО: 6.30 — Нохч-ГIалгIайчен [illegible] (эрсий меттала); 6.45 — РВ—23-и УКВ-и гIолла ашараш; 6.45 — Горсете гIолла хоамаш ашараши; 7.00 — Москва; 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор; 7.20 — Передачай программа; 7.25 — Москва; 8.15 — «Сердало» газета обзор; 8.35 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала); 16.00 — «Солисташа микрофона хьалхашка» яха концерт; 16.30 — «Гаьнарча замах юхе йисача зене гIулакхашта дукхьала тIом», яха беседа (нохчий меттала); 16.45 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала); 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 17.15 — «Индустриальни Нохч-ГIалгIайче» (нохчий меттала); 17.30 — «Къонал» яха передача (гIалгIай меттала); 17.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).

Хьажа

25 август, 1966 шу.

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.05 — Бераштa. Дешара шерага накъа долхаш. 18.25 — Телевизонни кердадараш (гIалгIай меттала). 18.35 — Къонахар эзаш. Передача (гIалгIай меттала). 19.00 — Бакъдолчоа тIера хьайийца фильм. 19.20 — Уличашка гIолла дIа-юха лелара кхерамзле (беседа). 19.30 — Бийса сатийна хийла шун, бераш! 20.00 — Телевизонни кердадараш. 20.15 — Нохч-ГIалгIай музыкальни фольклор. 20.45 — Передачай программа. 20.50 — Литературни передача. 22.00 — Лоаца метражни фильма сборник.

26 август, 1966 шу.

ТЕЛЕВИДЕНИ: 18.00 — Передачай программа; 18.05 — «Смена» яхача пионерски лагерера концерт; 18.35 — Киножурнал; 18.45 — Телевизонни кердадараш (нохчий меттала); 19.00 — Бакъдолчоа тIера хьайийца фильм; 19.20 — Телезу; 19.55 — Бийса сатийна хийла шун, бераш!; 20.05 — Закарпатски музыкально-драматически театра спектакль (перерыве — телевизонни кердадараши передачай программей.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Шеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора—2-41-23; редактора зам.—2-30-91; бехктокхама секретара—2-45-48; партийни вахареи, промышленнии, юртбоахамеи, культураи, письмойи отделий—2-25-72; корректорскe — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-30-91; ответственного секретаря—2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного, культуры и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ04422 Заказ 4342.